

Година XXI — Број 408
Субота, 24 октобар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ШТА ЈЕ СА МНОМ ДОКТОРЕ ВИТРО? САМО САМ СТЕ — ГАО ПЕШНИЦУ И... ВАШ АПАРАТ СЕ РАЗБИО!

САД БУДИТЕ МИРНИ! ОПУСТИТЕ СЕ! ЖЕЛИМ ДА ИСПИТАМ ВАШЕ РЕ-ФЛЕК-СЕ!

КРААК!

ЗАРКОВЕ, ФЛАША ЈЕ НЕМОГУЊНО ПРЕГЛЕДАТИ ОБИЧНИМ ИНСТРУМЕНТИМА! МОРАЋЕМО ОТИЋИ У ЕКСПЕРИМЕНТАЛНУ ЛАБОРАТОРИЈУ ПРОЈЕКТА 'Х'!

ОХ, МОЗ СИРОТИ ДРАГИ!

ДУЛИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ

ПРЕ ИСПИТА СТУДЕНТИ МЕДИЦИНЕ ПОТАПШУ ОВУ ХИПОКРАТОВУ БРОНЗАНУ СТАТУУ... ДА БИ ИМАЛИ СРЕЋЕ!

И МЕНИ БИ САД ТРЕБАЛО МАЛО СРЕЋЕ!

ЗАЖЕЛИ МИ СРЕЋУ, ХИПОКР...

КККРРАК!

СТАТУА ПАДА!

ЈА... ЈА САМ САМО ПОТАПШАО БРОНЗАНУ ПОСТОЉЕ!

ДОК СТАТУА ПАДА

НЕЋЕМО УСПЕТИ ДА ИЗМАКНЕМО!

НЕ БЕЖИТЕ! СТАНИТЕ ИЗА МЕНЕ!

АКО СЕ СВЕ ШТО ДОДИРНЕМ РАСПАДА, НИ СТАТУА НЕЋЕ БИТИ ИЗУЗЕТАК...

КРЕНГ!

РАСПАЛА СЕ У КИШУ ОД КАМЕЊА! ФАНТАСТИЧНО!

ДРАГИ, СПАСАО СИ НАМ ЖИВОТЕ! ОВО ЈЕ НАДИВНИЈА СТВАР КОЈУ САМ ИКАД ВИДЕЛА!

ПОЧИЊЕМ ДА СУХВАТАМ ШТА ТА 'ДИВНА' СТВАР ЗНАЧИ ЗА МЕНЕ!

АКО ЈОЈ НЕ ПРОНАЂЕМ УЗРОК... БОЈИМ СЕ ДА ВИШЕ НИКАД НЕКУ СМЕТИ ДА ЗАГРЛИМ ДЕЈЛА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У ОВОМ БРОЈУ:

- ЈЕДАН ИЗЛЕТ
- НЕКАД НА ПАЦИФИКУ
- ЛОВ НА ТАРПОНЕ

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Ирска бајка, Пегаз тражи хидру и Сима Зима.

7-18/59

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

ПЛАНИНСКА ЗЕМЉА

По турским речима даг — планина и стан земља, област је названа

ДАГЕСТАН

аутономна ССР, на северозападној обали Каспског Језера и североистчним падинама Великог Кавказа. Док је онај део Дагестана око Језера равничарски, дотле је планински тешко проходан. На њему има врхова виших од 4.000 м, који су покривени вечитим снегом и ледницима. Зато је и име Дагестана — Планинска земља у сваком погледу оправдано.

*

ДВАНАЕСТ ОСТРВА

Тим именом назвали су Грци острвску скупину у Егејском Мору

ДОДЕКАНЕЗ

Међутим, у овој групи има далеко више острва, али је великих заиста само 12. Површина им је око 2.700 км. кв. Становништво се бави гајењем винове лозе, дувана, маслина и наравиди. До 1522 године острва су била грчка а отада па до 1914 године под влашћу Турске, када су их преузели Италијани. Грчкој су враћена тек по завршетку Другог светског рата.

*

ЈУЖНА ЗЕМЉА

То је име огромног полуострва у Индији које је познато само под називом

ДЕКАН

По територији Декан је 4 пута већи од територије Југославије. Он залази 1.600 км у Индиски Океан. Име му потиче од старининског „Dakshina Pata“ — „Јужна земља“. Европљани су ово скратили у Декан и под тим именом унели га и у географске карте.

*

ВРАТА ВЕЛИКЕ ЖАЛОСТИ

Односно на арапском **БАБ — ЕЛ — МАНДЕБ** име је познатог мореуза који спаја Црвено Море и Индиски Океан. Широак је 26 км. У његовом имену, које значи и Врата суза, дате су опомене поморцима да се чувају од опасности што им прете у овом мореузу (нарочито од подводних коралских спрудова).

*

ШИВИН ТРАГ

По имену Шиве, једног од три главна бога индиског пантеона и речи „лиг“ — што значи траг (и црта) назван је трећи (најјужнији) венац Хималаја

ШИВАЛИК

који се као зид диже изнад Ганшке Равнице

Било је то давно, у време кад су Сунце, Месец и Ветар још били деца и кад нису имали својих дужности. Заједно са својом мајком, Великом Звездом, живели су они високо на небу. Миллионима километара далеко од њихове куће, а ипак близу неба, живео је њихов стриц Гром и њихова стрина Муња. Само, стриц

се лепо провели. Само, да ли се које од вас сетило да и мени нешто донесе. — Не, — рече Сунце, који је био најстарији. — Ни ја се нисам сетио, — рече Ветар грубо. А нежни Месец рече: — Донеси тањир па ћу ти показати шта сам ти донела, мајко.

Тада се мајка Звезда окрете Сунцу и рече му: — Како ће свет волети тако прождрљиво створење као што си ти? Због тога ће твоја судбина бити да се људи од тебе склањају и да пред тобом покривају своја лица. А Ветру рече: — Ти си такође прождрљив и себичан. И тебе ће постићи судбина себичака. Твој дух ће палити и сушити све пред собом и људи ће те мрзети.

ЗАШТО ВОЛИМО МЕСЕЦ

— индиска прича —

Гром и стрина Муња нису се најлепше слагали и често су се кавжили. Кад би се посвађали, Гром је викао на своју жену тако јаким гласом да се чуо преко читавог неба и, разуме се, преко читаве земље. Стрина Муња одговарала је тада севањем својих великих, блиставих очију, севањем како и данас видите на небу за време грмљавине и олује.

Не би се могло рећи ко је побеђивао у тим свађама јер оне и данас избијају, али знамо да је после сваке од њих природа око нас светлија и као освежена.

С времена на време стрина и стриц позвали би у госте Сунце, Ветар и Месец и они би им радо долазили, јер су увек добили за јело оно што највише воле.

Тако су једног дана стриц пром и стрина Муња, пошто трезну нису били у свађи, позвали Сунце, Ветар и Месец на ручак. Мада не знамо тачно шта им је стрина спреми-

ла, нема сумње да је то била права гожба. Сунце и Ветар били су велики прождрљивци и трпали су у себе све што би се пред њих изнело, не сетивши се ни за тренутак своје мајке Звезде, која је, милионима километара далеко, сасвим сама јела свој скромни обед. Али, ако су Сунце и Ветар заборавили на мајку, Месец, нежна и пажљива као све девојчице (у Индији је Месец женског рода), — ни-

је. Кад год би на трпезу стигло нешто укусно, она би сакрила комадић или два да би однела мајци.

Кад се ручак завршио, деца су се вратила кући и причала мајци како су се лепо погостила.

— Лепо је то, — рече мајка Звезда. — Рад'јем се што сте

И отада благи Месечеви зраци на ноћном небу уносе весеље у срца морнара на пучини и путника на копну. А све до данас људи у Индији крију се у куће кад се сунце појави и проклињу дах ветра који уништава и суши све пред собом.

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

ЧУВАЈТЕ СЕ!

Најистакнутији рт на полуострву Сомалији зове се

ГАРДАФУЈ

Име му вероватно потиче од искварене португалске речи „гуардафу“ што значи Чувајте се! Име му је у вези са средњовековном легендом о магнетској планини, која извлачи из брода све гвоздене чавле када јој се брод приближи, те се он због тога распада и тоне. Занимљиво је да на том рту заиста постоји планина у којој има руда магнетита. Други његово име везују за назив суседног јужнијег рта Цару Хафун.

*

ХРАСТОВА ШУМА

По словенској речи „дубрава“, која значи „храстова шума“, добио је име најлепши град југословенског приморја

ДУБРОВНИК

У његовој околини има и сада остатака некадашњих „дубрава“.

*

ИЗДУЖЕНО ЈЕЗЕРО

У Казахстанској ССР постоји језеро чија је дужина 605 км; оно се у средини сужава на свега 5 км. Зато су га Казахстанци оправдано назвали

БАЛХАШ

што значи издужено. Површина му је 17.300 км. кв. а дубина 26 м. Вода источног дела Балхашког Језера је 4 пута сланија од западног, који разблажују воде реке Или.

*

МОРЕ ПЕСКА — ПУСТИЊА

У једном делу Монголије и Кине простире се велика степа и пустиња са просечном надморском висinom од 1.100 м. Она уствари има два имена. Монголи је називају

ГОБИ

што на њиховом језику значи „Пустинја“, а Кинези

ШАМО

што пак на кинеском значи „Море песка“.

*

ЗЕМЉА РАЗНОБОЈНИХ

Највеће европско острво и истоимена држава

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

названа је тако по имену келтског племена Брита. Сама реч „брити“ значи разнобојни. Припадници овог племена шарали су своја тела разним бојама. Дакле, Британац — „Разнобојни“, а Британија — „Земља разнобојних“.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ТОМАС ДАЈК ЕКЛЕНД
(1787-1871)
НОСИО ЈЕ БЕДАН ЦИЛИНДЕР ОД ДАБРОВИНЕ ПУНИХ 75 ГОДИНА ИСТИ ШЕШИР НОСИЛА СУ 25 ГОДИНА ПРЕ НЕГА ЊЕГОВА ЧЕТИРИ ПРЕТКА.

ДРВО У ОБЛИКУ СЛОВА „Р“
У БЛИЗИНИ ТРАЗИМЕНСКОГ ЈЕЗЕРА (ИТАЛИЈА) ПОСАДИО ЈЕ И ОДГАОНО БЕДАН ЧОВЕК ИЗ ПЕРУЊЕ

ПРВО НАЗИВ ПЕРО — ГУШЏЕ ПЕРО
СТАВЉЕНО У МЕТАЛУ ЦЕВ ЗАВЕДНО СА ИЗВЕШНОМ КОЛИЦИНОМ МАСТИЛА — БИЛО ЈЕ НАЧИЊЕНО У ЛАДЦИТУ У НЕМАЧКОЈ, 1781 ГОДИНЕ

ЗАМАК КАЖЊЕН ЗБОГ ГРЕХОВА ВЛАСНИКА
ЗАМАК ШВИНГХЕРТ У ЕНГЛЕСКОЈ БИО ЈЕ ПРЕТВОРЕН У БЕТРАЧКИ ДОМ ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ НЕКАД ПРИПАДАО, КРВАВОМ ШОМУ БЕКЕРУ, КОЈИ ЈЕ КАО БУДИРА ЗА ВРЕМЕ МАРИЈЕ ТЕРЗОР, ОА УЖИВАЊЕМ СЛОД ЗАТВОРЕНИКЕ У СМРТ

БРАНИЛАЦ КОЈИ ЈЕ СУДИЈУ ОСУДИО НА СМРТ
ГИЈА ДЕ ФОСИЊИЈА
ПРЕТСЕДНИКА СУДА У ШАМБЕРИЈУ (ФРАНЦУСКА) ПОЗВАО ЈЕ НА ВЕЧЕРУ У ЗАМАК МОНМАДЕР НЕКИ АДВОКАТ КОЈИ ЈЕ ФОСИЊИЈЕВОМ ОДЛУКОМ ИЗГУБИО БЕДАНУ ПАРТИЦУ ПОСЛАВ ВЕЧЕРЕ НА КОЈОЈ ЈЕ БИО ЈЕДИНИ ГОСТ ЦЕЛАТ ОДВЕН У ЦРНО ОДРУБИО МУ ЈЕ ГЛАВУ

© 1959, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ДРВО ТЕКСТИЛНА ФАБРИКА

На острву Јамајци расте једно дрво — научно име му гласи „лагета линтеарија“ — чије је стабло покривено веома танком ланком која потсећа на чипку. Ако се овај природни „тил“ опрезно скине с дрвета, од њега се могу израђивати

шалови, кратки огртачи и други делови женске одеће. Познате су и друге биљке од којих се могу добити природне „чипке“. У Мексику и Калифорнији, на пример, расте нарочита врста кактуса од чијих се „чипкастих“ листова израђују манжете и оковратници који се могу прати.

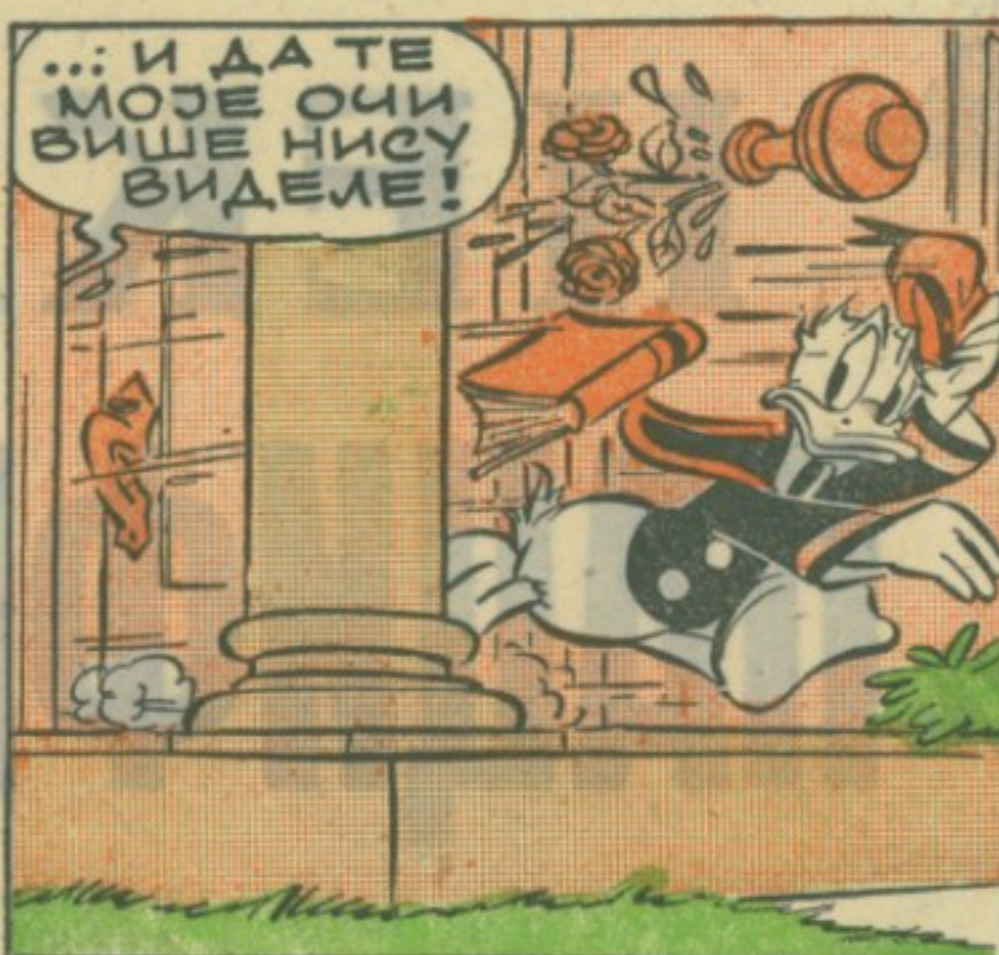
Укроћени живи песак

Шта све човек није покушавао да би зауставио живи песак пустиње и песковито тле претворно у родне њиве. Последњих година научницима је притекла у помоћ синтетичка хемија. Наиме, показало се да полимер полиакриламид има драгоцено својство. Довољно је да се терен

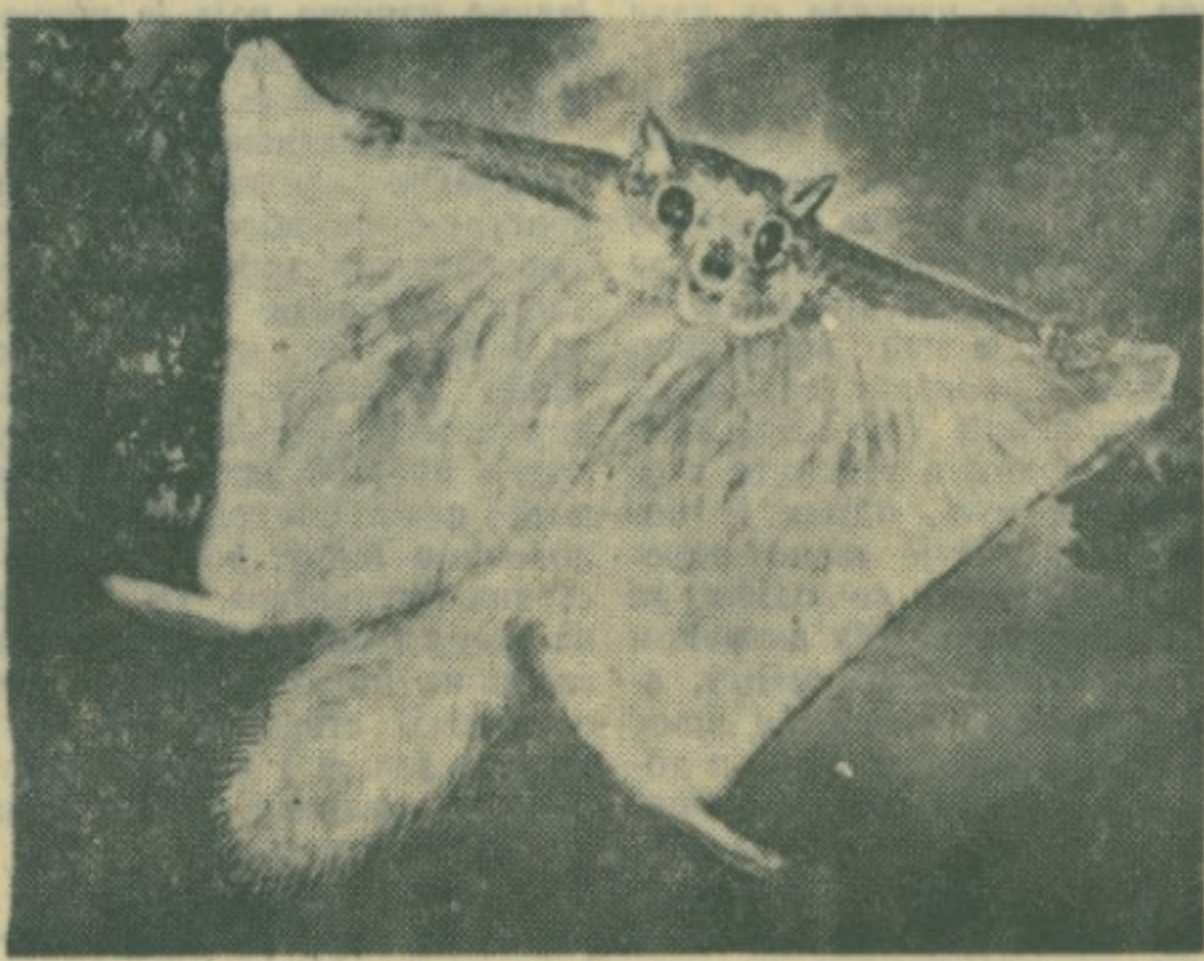
са живим песком попрска течносту која садржи полиакриламид, па да се он покрије танком кором која потсећа на цемент. Та корича не само што спречава померање песка, већ пропушта и атмосферску воду и влагу.

Недавно је једна експедиција Академије наука СССР извршила опите с новим полимером у Калињинградској области, на терену познатом по живом песку. Опите су дали задовољавајуће резултате.

Прави акробата

Где има шума и дрвећа, има и веверица. На Земљи их је око 70 врста, али то не значи да она пребива свуда. Овај мали глодар веома је занимљив, а у њеном роду најзанимљивије су такозване летеће веверице, којих такође има више врста. Тако афричка летећа веверица може да се држи у ваздуху и на висини од 30 метара. Реп јој служи као крма за време летења. Она га држи хоризонтално у правцу осовине свога тела, покрећући га лево-десно, према своме кретању. Њен „падобран“ уствари је мембрана која се протеже од предњих до задњих ногу, као што се види на слици. Овај „уређај“ дозвољава јој да чини дивне хоризонталне летове, да се пење по дрвећу и да лако силази с њега.

Лов на орлове из авиона

У последње време ранчеви на југозападу САД били су озбиљно угрожени птицама грабљивицама. Циновски златни орлови су се стрмоглаво спуштали на стада и односили у својим канџама 90 одсто јагањаца. Пошто су сви напори ловаца да ликвидирају ову напаст остали узалудни одлучено је да се иако уз велике трошкове прибегне убијању из ваздуха. Најљепши су најбољи стрелци из САД који су у брзим авионима крстарили изнад области и убијали ове изванредно храбре и дрске птице неустрашиве чак и пред авионима.

Они сматрају

Неки метеоролози сматрају да се исте временске прилике појављују свака 273 месеца, како у топлијим и хладнијим, тако и у сушним и кишним периодима.

Претплатници за пут на Месец

Агенција Кук у Паризу морала је да отвори посебно одељење — за путовање на Месец, јер је интересовање за ову нову „линију“ веома велико. Постоје две врсте путовања: пословно и туристичко. Од досад примљених пријава десет отсто су жене, остало мушкарци, а деца се не региструју. Новинари и истраживачи имају преимућство а редослед путовања се одређује према датуму пријаве.

Имена пријављених путника се не објављују, али се сазнало некако само име једног који се пријавио први. Заведен је 13 фебруара ове године као М. А. Штајнмец. Пртљаг: 30 килограма, цена: 16 милиона француских франака, обрачунато по данашњим ваздухопловним тарифама. Унапред уплаћено 135.000 франака, али се новац враћа ако се претплатник предомисли за годину дана.

„Неме поште“

Француска дирекција ППТ намерава да идуће године отвори „неме поште“ — без особља, у којима ће сва служба бити аутоматизована. Не само за телефонске разговоре и продају марака него и за уплату чекова постојаће аутомати. Још једна новина поштанске службе у Француској биће — аутомобили уређени као поште да би се растеретили шалтери и уштедело време публици да долази на пошту и чека.

НЕКАД НА ПАЦИФИКУ

Одмах после открића Америке почело је освајање земља у новом свету и беспрестано побољшање напредка. И међу освајачима: Шпанцима, Французима, Енглецима и другим, долазило је до крвавих борби. Нису се бирала средства да се дође до циља. Још у првим деценијама тог колонизаторског налета развило се гусарство, које је доцније право ликвидирано, али се у суштини појављивало и доцније у разним облицима чак и у новије време, у ратовима. Људи који су учествовали у тим борбама били су за своју земљу патриоти а за непријатеље обични гусари, јер су нападали и уништавали не обазирајући се на међународне норме. Гусарске борбе разбуктале су се по свим морима. Овде доносимо једну слику тих борби у области Пацифика од пре 100 година. Колонизатори су желели да неометано искористе поробљене народе тргујући на њихов рачун. Али, нису увек имали мира. Често су долазили у сукоб са појединцима који су их са својим одредима нападали користећи гусарску тактику у борби. Није чудно што су белци те гусаре привлачили у најпримамљивије бојама, јер су и они такође били бескрупулозни и радили за свој лични рачун. То је слика једног мутног времена пуног неправди и насиља када су страдали поробљени народи.

них. Капетан Рос је у Батавији чуо како су гусари напали чак једну холандску топовњачу из заседе, посели је и све живо на њој побили.

Досада је, међутим, капетан Рос имао среће. Истина, неколико пута му се догодило да су гусари покушали да га нападну, али их је брзина његових лађа побеђивала. Ипак био је стално на опрези. Илануни су, како је Симпсон тачно рекао, били најгори гусари Источног Мора. База им се налазила на Миндану, једном од острва Филипинског Архипелага одакле су полазили у крстарења, која су понекад трајала и по три године. Отиснути би се до Јаве, Суматре, па чак и до Бенгалског Залива.

У Сингапуру, пре него што је пошао на ову пловидбу, капетан Рос је чуо да опасни гусар Си Рахман са својом флотом крстари овим морима. Ипак, није поклањао много вере причама, па је повео са собом жену и дете. У Брунеју, док се товарио бибер, на Росов брод је дошао капетан једног уробиничког брода и нарочито се интересовао за топове на брику. Старшина морнара Касим, један Малајац, упозорио је капетана да је то један Иланун. Сада кад се разданило и кад су се гусарске лађе приближиле његовом брику, одиста је у вођи гусарске флоте познао капетана оног уробиничког брода — Си Рахмана кога су звали „Неповредиви“. Био је одевен у гримизну одећу а у руци је држао позлаћени мач.

Први хитац

— Ми желимо да тргујемо дуваном, капетане Рос! Пусти нас на свој брод. Долазимо као пријатељи, — викао је он са своје лађе.

— Никаког дувана немам, — одговори му Рос.

— Добро! — чуо се глас са гусарске лађе. — Ја сам Си Рахман. Неповредиви. Стрела не може да нашкоди стени, нити ће твоји топови да обоуре моје лађе. Боље предај то-

вар бибера и сребрне доларе док не буде касно.

— Испалите хитац преко њихових глава. Ценкинсе! — нареди капетан Рос официру.

Топ је одмах грунуо и метак је подигао стуб воде на осам метара иза гусарског „прауха“. На лађи наста смех јер су тактику енглеског капетана схватили као слабост.

— Оног пута им онда поштено потражите! — отсече капетан Рос.

На брику „Лизи Вебер“ пласнула су три бочна топа. У нсти мах испалио је плутун из пушака. Робови на „праухима“ престадоме да веслају, али их вођи гусара брзо натераше да се прихвате весала. Гусари су се све више приближавали. На њиховим дађама дигла се паклена дрека. Надали су се да ће ускоро доћи до плена. Капетан Рос и Симпсон су једном новом американском пушком покушали да гађају прво Си Рахмана, али никако нису могли да га погоде. Дотле је Ценкинсе испаливао плутуне на непријатељске лађе. Но, ни ту није било много успеха: свега неколико гусара је пало у море, а Си Рахман остао неповређен. То је сујеверним људима дало потстрека за даљу борбу.

Борба је трајала од зоре до мрана

Борба је почела око шест часова изјутра. Око 9 Симпсон и осам људи на „Лизи Вебер“ били су рањени и однесени у унутрашњост брода, где им је капетанова жена преврнула ране. Барута је било све мање.

Одједном, гусари су престали да пуцају и да шаљу стреле. Изгледало је као да напуштају брод, али капетан Рос је знао да је то само маневар. Зато је наредио да се поново напуне топови и да сви људи држе пушке на готово.

И заиста они су се само пре груписали у намери да опколе Росов брик, који није могао да се крене већом брзином јер није било ветра. Пошто су се гусарске лађе биле већ сасвим примакле дејство два нова

плотуна са бока било је страшно: три гусарске лађе, разбитене топовском фулади, почеле су да тону, а на њима се чуо јаук и запомагање рањених робова и гусара који су се давили. Остале лађе су почеле да одмичу. Рос поверова да ће га оставити на миру. Али, то је био само један нови трик — обилили су Росов брод да би га сада напали отпозади где топови нису могли да им нашкоче.

Најстрашнији моменат

Био је то најстрашнији моменат у животу капетана Роса, када је приметно гусарску флоту иза себе. Знао је да им је свима крај ако гусари успеју да се погну на „Лизи Вебер“. Изгледало је немогућно да се то спречи. Гусарске ниске лађе биле су већ тако близу да су топови пуцали преко њих. У једном тренутку капетан Рос, сав очајан, хтео је већ да полети у магацин барута и да своју лађу дигне у ваздух. Али се ипак рени да тешку борбу доврши. Ценкинсе се са својим људима трудио да окрене топове тако да би могли да погађају гусарске галије. Цев се, међутим, није могла више спустити, а прва гусарска галија коју је водио лично Си Рахман већ је била на дохват брика. Капетан Рос скочи до топа, последњом цинковом снагом подиже лафет и нареди Ценкинсу да пали. Цев је била толико спуштена да је тале, из непосредне близине, могло тачно да погоди Си Рахманову лађу. И заиста она је била преполовљена, а победнички урлање гусара на њој претворило се одједном у јаук и запомагање рањених и даљеника јер је брод тонуо. Росови људи палили су последњи барут и гађали из пушака гусаре који су покушавали да се пливањем спасу.

Само храброшћу и одлучношћу капетан Џон Дил Рос добио је ову битку. Последњим хитцем из топова Росови људи потопили су још неколико гусарских лађа, које су се после катастрофе и пропасти даде у бекство.

Капетан Џон Дил Рос је са палубе свог једрењака „Лизи Вебер“ пажљиво посматрао један дуго малајски брод који уробиници називају „праух“. Онда је спустио доглед и забринут погледао небо. Било је без облака и купало се у првим зрацима зоре. Нигде ни трага ветру.

Позвао је свог првог официра Симпсона, и овај се одмах сагласно да је „праух“ који се види на хоризонту гусарска лађа Илануна.

— Сигурно ће се убрзо појавити и друге. Већ 15 година пловим овим морима и добро их познајем — знам како гусари раде — рекао је он.

И одиста, ускоро, иза рта малог острва појави се, једна за другом, још осам гусарских лађа. Иако је тек свитало

Рос и Симпсон могли су лепо разабрати како робови веслају на лађама, док су гусари били окупљени на горњим палубама. Позлаћени балчаци њихових мачева блистали су се на првим зрацима сунца.

Флота Си Рахмана

— Капетане, заклео бих се да је то флота Си Рахмана!

— Да, оног њавола од кога су ми казали да се добро чувам када смо полазили из Сингапура.

— Јесте, то је најопаснији гусар на читавом Архипелагу. Он се заклео да ниједног беглог човека неће заробити него само — сасећи.

— Али, његова нога неће ступити на наш брик док сам ја жив! — одлучно заврши капетан Рос, решен да се не предаје на милост гусарима.

— Шта да радимо, капетане?

— Шта да радимо? Побеђи им не можемо по овој „бонаци“. Боримо се!

— Али, на броду је и ваша жена с дететом!

— Они ће делити нашу судбину. Дајте људима пушке, а Ценкинсе нека држи спремне топове!

Симпсон је отишао да изврши капетанову заповест, а Рос сиђе у кабину где је затекао жену како облачи њиховог четворогодишњег сина.

— Због чега ова узбуна на броду, Цоне?

— Једна флота гусара иде на нас. Надам се да ћемо их топовима поплашити.

— А ако се не уплаше?

— Боримо се! У случају да нам пође сасвим рђаво, ево ти, узми ово — и капетан предаде својој жени један пиштољ.

— Уби прво дете, а потом себе, да вас живе не муче.

Све је спремно за борбу!

На брику „Лизи Вебер“ било је све спремно за борбу. Капетан Рос, људина од готово два метра, пре више година покушао је поред толиких других помораца да тражи злато по Аустралији. Са нешто уштеђевине купио је у Мелбурну једну мању лађу, јер је пристаниште било пуно напуштених бродова.

Капетан Рос је волео море, био енергичан човек предузимљивог духа. Пловидба му је доносила лепе користи, па је касније могао да купи већи брод, брик „Лизи Вебер“.

У оно време, око 1860 године Малајски Архипелаг био је подељен у неколико малих „краљевина“. Хиљаде усамљених залива и ушћа река и речица били су одлично склониште из кога су, као из бусије, гусари нападали трговачке лађе својим лаким и покретљивим „праухима“. Са својих брзих бродова они су могли лако да пређу на тешко натоварене трговачке лађе, и да страшним малајским „крисовима“ (мачевима) направе страшан покољ. Холанђани и Енглези, који су ту имали своје колоније, организовали су потере и хајке на гусаре, али у почетку без много успеха, пошто су они били вештији од

ГОРКИ И СЛАТКИ ПУТЕВИ

Амерички инжењери у Флориди су поставили питање: морају ли сви путеви да буду направљени од кошке, бетона или асфалта. И да би демантовали старе методе направити су пут од гуме дуг десет километара. Основа је такође од асфалта, али је преко њега превучен слој гуме, због чега је два пута отпорнији а трошкови око његовог одржавања знатно нижи. Овакви путеви су већ прављени и у другим земљама али је овај у Флориди најдужи.

У Сједињеним Државама направљен је пут од шећера. То није никаква измишљотина јер је у држави Утан заиста направљен пут од смесе тучаника и шећерног сирупа, који је добијен из оближње фабрике шећера. Оваква смеша има све особине цемента.

Кроз Арабију, за потребе индустрије нафте, стручњаци су изграднили и друм помоћу ње: пустињски песак су поливали сировом нафтом, што се под дејством топлог сунца претворило у прави бетон.

Плине се такође користи за прављење путева. У великом америчком парку Јелоустону начинљен је пут од ерупције вулкана који се налази у близини. У Немачкој се путеви прављаче текстилом, на пример јутом. Британци сада врше експерименте за изградњу путева од морске траве и семена сузаккрета. Трошкови би били много нижи него при грађењу катраном и асфалтом.

КУДА СА ШЕСТ МИЛИОНА

Ове године је Бразилија забележила рекордну летину кафе. Према стручним проценама, после подмиреног извоза од 15 милиона врећа и домаћих потреба од шест милиона преостаје још шест милиона врећа од по шездесет килограма. Са њима не знају шта ће. По свој прилици поновиће се ранија историја: отићи ће у море или котлове.

ПРЕДАК САВРЕМЕНИХ АПАРАТА...

Предак свих апарата савремене науке налази се у једној дворани Народног музеја у Атини.

Неколико бронзаних плочица, три бројчаника и зупчести точици претстављају целокупне остатке једног астрономског часописника од пре 2.000 година.

С пролећа 1901, грчки ловци сунђера са Додеканеза, у котвили су се близу малог отока Антикитера. Неочекивано, водећи службу са 50 метара дубине, извуки су неке статуете и предмете од керамике који су давно пали на морско дно заједно с бродом који их је пренио. На вест о открићу, из Атине је дошао професор Валериос Стајне да начини инвентар предмета. Међутим, кад је међу керамиком угледао и бронзане делове неке машинерије јако нагрнжене сланом водом и утиснуте у о-камењени муљ, одмах је почео да испитује њено порекло. Помислио се одмах да ти делови припадају античком астрономском инструменту, али је требало да пређе више од пола стодећа да се то и докаже. Прво се морала машинерија ослободити од наталоженог цемента, затим реконструисати делове који нису нађени, па одгонетнути урезана слова која је рђа готово са-

свим појела. Резултат више годишњег труда јако је изненадило археологе и то из три разлога.

Прво, колико је научницима било познато, стари Грци нису знали за систем зупчаника. Као доказ је служио антички „таксиметар“ помоћу кога се мерило отстојање. Други разлог је тај што се рађање технике толико приписује модерном добу да нико није смео ни у сну да помисли како је „грчко чудо“ механизам из Старог века. Најзад, апарат је једина машина која је пронађена и сама за себе говори да је старог порекла.

Нађени механизам показује подмакло знање његовог конструктора због чега ниједан археолог није имао смелости да тврди како потиче из Јелезде. За многе је било лакше да кажу: то је часовник новијег порекла, који су струје пре 100 или 200 година после неког бродолома у Средоземном Мору, донеле до острва Антикитера. То што се на њему налазе старогрчка слова не мора да буде доказ о великој старости, јер, као што се зна, и у Ренесанси су извесни натписи исписивани старогрчким писмом.

Па ипак, пре извесног времена недвосмислено је утврђено да је ту реч о античком механизму. Облик слова по-

тиче из првог века пре наше ере. Речи које су употребљене познате су из астрономских календара између 80 и 50 године пре наше ере. Осим ових, постоје и други докази.

Од 1901 године нађени часовник није сасвим протумачен. Још се не зна која му је била главна сврха, али је један бројчаник, изгледа, показивао време плиме и осеке које зависе од месецевих фаза, док је други показивао положаје и кретање планета које су познавали стари Грци (Меркура, Венере, Марса, Јупитера и Сатурна).

Механизам нађене машине није једноставан. Као и најстарији средњовековни сатови, сложен је, јер се сатна машинерија није развијала од простог као сложеном, већ готово обрнуто. Он је давао разна обавештења потребна астрономима, али није показивао сатне. Часовници у данашњем смислу настали су тек доцније.

Први научни инструменти које је конструисао човек јесу астрономски часовници. Један од првих за кога знамо јесте овај са Антикитера. Значи да су стари Грци били блиски и нама не само по филозофској мисли и научном духу већ и по смислу за техничка остварења.

Марија Кири добила је два пута Нобелову награду, Године 1903 за физику, а 1911 за хемију. Још као веома млада она се посветила науци. А средства за живот зарађивала је као васпитачица деце.

Берта Сутнер, Нобелова секретарица и поборник мира у свету, добитница је Нобелове награде 1905 године. Њена књига „Доле оружје“ прокрстарила је цео свет.

више утицала на Нобела да се установи нека врста награде за научни рад у том циљу. Једном приликом Нобел је изјавио: — Хтео бих да створим једну материју или једну машину са страшним дејством општег уништавања да би то онемогућило вођење даљих ратова. Зато је он створио динамит. Материју која има уништавајуће дејство, али ни његов и-

зум а ни многи страшнији после његовог, нису успели да се оствари његов сан о вечном миру. У свом тестаменту Нобел је завештао: „... а камате од мог иметка нека се сваке године поделе петорици мушкараца или жена који се највише истакну својим открићем и изванредним делима на пољу физике, хемије, медицине, својим литерарним делима или радом на остварењу мира

међу народима...“ Међу досадашњим добитницима Нобелове награде налазе се и 11 жена. Три од њих су борци за мир: Берта Сутнер и две Американке — Џен Едемс и Емили Грин Белч. Пет су књижевнице: Шведанка — Селма Лагерлеф, Норвежанка — Сигрид Ундсет, Италијанка Грација Деледа, Чилеанка — Габријела Мистрал и Американ-

ка — Перл Бак. Три награде за научна дела: Марија Кири, која је Нобелову награду добила два пута и њена кћи Ирена Жолно-Кири. Америчка лекарка Гертри Кори је једина жена добитница Нобелове награде за медицину. Без обзира на величину новчаног износа, Нобелова награда претставља симбол за велика дела у служби човечанства.

Жене - нобеловци

Грација Деледа, италијанска песникиња, добила је Нобелову награду за литературу 1926 године, за изванредан опис своје младости проведене у Сардинији.

Сигрид Ундсет, норвешка књижевница, примила је Нобелову награду за литературу 1928 године за своју збирку романа од којих је први написала у својој двадесетој години. Њена књига „Кристина Лаврансова кћи“ постигла је светски глас.

Габријела Мистрал, чилеанска списатељка, добила је награду за литературу 1945 године, као најбољи претставник књижевности Латинске Америке.

СВЕТСКА ПРОИЗВОДЊА СИРА

Међународна организација за пољопривреду и исхрану — ФАО у једној од својих последњих едиција, објавила је да је према подацима из 30 држава производња сира за 70% већа него пред Други светски рат. Ове земље су лане произвеле 2,9 милиона тона сира према 1,7 милиона у периоду 1934/38 године.

Највећи произвођачи сира су Сједињене Државе, Француска, Италија, Западна Немачка, Холандија и Совјетски Савез у коме се производња сира за последњих 20 година повећала пет пута, док се у Сједињеним Државама и државама Латинске Америке удвостручила. У европским државама она се повећала за 50%.

О КОНЦУ...

Живот овог фазана висно је о концу, као што се види на слици. Само делић секунде и он би се нашао у чељустима птичара. Ово није редак приказ, али је несумњиво редак фотографски снимак, који је направио Арт Роџерс из Лос Анџелоса и уврстио га у своју збирку уметничких фотографија.

Том и Џери
by JOE MUSIAL

ЈЕСИ Л' СПРЕМАН ЗА ЛАНСИРАЊЕ, БРАТЕ? — ЛАНСИРАЈТЕ СЕ ВИ ОДАВДЕ, ХИДЕНЕ... МИ КЕМО ОВДЕ ДА СЕ КАРТАМО!

ЈЕСАМ! — ГУБИТЕ СЕ!

ПРИЧЕКНИТЕ ТРЕНУТАК!

НИ РЕЧ ДА НИСТЕ ЗУЦНУЛИ МАМИ О ТОМЕ ДА СМО ОВДЕ... ЈАСНО?

АЈДЕ, КАПЕТАНЕ ДА ПОЧНЕМО ИГРУ!

ТАЈ ДЕВЕЛОЈО... ШМРК... НУДИМ 400

ЗАБОРАВИ! КОНЦЕНТРИШИ СВОЈЕ МИСЛИ НА НАУЧНИ ОПИТ!

ДЕЦО, ДА НИСТЕ ВИДЕЛИ КАПЕТАНА? ТРЕБАЛО ЈЕ ДА МИ НАСТРУЖЕ ДРВА!

КО САД МАРИ ЗА ДРВА! ОВО ЈЕ ВЕК ОВЕМИРА!

ИЗМАКНИ СЕ МАЛО, МАМА, ЗБОГ ВЕЛИКОГ ЕКСПЕРИМЕНТА!

ЕКСПЕРИМЕНТА? КА-КВОГ?

ДА ВИДИМО ШТА ЈЕ НА ДРУГОЈ СТРАНИ МЕСЕЦА, МАМА... САД, БРАТЕ... 3-2-1... ПАЛИ!

ОХ!

БИМ! КРРР

КАПЕТАНЕ!

СТИДИ СЕ! СКИТАРАШ СЕ ПО ДРУГОЈ СТРАНИ МЕСЕЦА!

МИ НИСМО ЗУЦНУЛИ НИ РЕЦИ!

КАКАВ МЕСЕЦ?

МАМА, ЕВО ДРВА ЗА ВАТРУ!

Зграда Париске опере, дуга 72 метра, широка 101 и висока 79 метара, ремек-дело чувеног архитекте Шарла Гарјеа, прва је велика опера у савременом смислу. Између 1885 и 1907 године она је била прави храм оперске лирике а још и данас највећи певачи света сматрају за исто тако велику част да певају у њој као и кад се појаве на бини Миланске скале или Метрополитен опере у Њујорку. Мермерни холови и китњаста дворана чули су најславније певаче и видели најчувеније балетске трупе, али они су исто тако били сведоци и најнеобичнијих догађаја и највећих скандала.

Балет који је одушевио Европу

Занимљиво је да баш у време док је блистала пуним сјајем велика париска опера није дозвољавала да мушкарци играју у балету. Али је зато играње мушкарца у балету достигло врхунац у XVIII веку када су се прославили многи прваци савремених балетских трупа. Касније су грациозне балерине као чувена Таљони, Фани Еслер и Гризи које су биле праве краљице Париза, потисле мушкарце па је њихово појављивање у великим балетским ансамблима престало. Требало је сачекати 1909 годину и чувени руски балет који је одушевио Европу да би мушкарци поново стекли права у овој грани уметности.

Један од најнеобичнијих догађаја у историји париске опере одиграо се крајем XIX века, када се персиски шах приликом свог гостовања у Паризу појавио под сводовима опере. Неочекивано, док су виолине почињале увертуру разлегло се из почасне ложе бурно клицање и пљескање. То је било први пут да једна опера буде одушевио дочекана пре него што је чак и почело њено извођење. Шах очигледно није имао појма о обичајима западног света, па је његова пратња једва умирила необузданог суверена. Али, на опште запрепашћење, оријентални деспот је убрзо задремао, а затим и захракао пуним грудима. Достојанственици из његове пратње успели су да га пробуде, али су га одобробољити тек када је почео балет. Шах је разгортао очи и узвикнуо показујући прстом једну балерину:

— Купујем је...! Дајем колико тражите!

Владарина славних певача

У дворани је завладао жагор. Сви су наслутили скандал. Неколико француских министара је дуго узалуд покушавало да му објасни да између западних и источњачких обичаја постоје крупне разлике. Шах се разматао, махао рукама и викао. Диргент је неколико успео да заврши извођење опере, балерина је умукла а незадовољни шах је гунђајући напустио дворану.

Мост дуг 22 километра

Посебна комисија данског парламента разматра могућност изградње најдужег моста на свету — од 22 километра, који би повезивао острва Финен и Зеланд. Влада је препоручила парламенту да се определи за пројект моста на спрат. Тако би први спрат био за друмски, а други за железнички саобраћај. На овај начин садашњи поморски транспорт постао би сувишан, јер би друмови повезивали острва и копно.

Мост би био челичне конструкције и на највишем месту се издигао 67 метара изнад морске површине а изградња би стајала 2 милиона гулдена. Сваког сата преко њега би прелазило у оба правца 2.500 моторних возила.

СЛАВНИ ДАНИ ПАРИСКЕ ОПЕРЕ

— Ви сте само страховито уплашени, Фјодоре. — одвратио му је Дјагиљев. — помодрили сте од треме, идите кући да се одморите.

Шаљалин је дрхтао сваким мишићем свог тела:

— Не могу да останем сам... Преклињем вас да ми дозволите да спавам код вас!

И он је легао крај ногу свог пријатеља. А сутрадан већ, на проби, он је постао страшни ураган који је потресао бину Париске опере. Исконска сила природе надјачала је страх и он је био прави Иван Грозни, страх и трепет Русије. Када се појавио пред члановима француског хора који су коректно и са занатском вештином обављали свој посао Шаљалин је разгневно заурлао:

— Па ја сам Санин, руски медвед! Чујте: кад се Борис, цар, појави, ви морате пасти на колена, прострћи се по земљи.

И страшним ударцем своје песнице оборио је цео први ред чланова хора. То је изазвало страхан револт демократски настројених Француза који су одмах од директора опере тражили — накнаду штете.

Пет година после Шаљалина појавио се у париској Опери други „бог опере“, најславнији тенор свих времена — Ерико Карузо.

Карузо је био једини певач у историји кога су дуге и фрелетичне овације публике принудиле да на „бис“ отпева цео грехи чин Пучинијеве опере „Боени“. Ово се догодило 1911 године, у Ливорну, а тада је Карузова партнерка била његова жена Ана Гачети.

Коклен клечи пред Карузом

Када је Жан де Ренке, у то време најславнији певач у Метрополитен опери чуо Каруза у опери „Риголето“ било му је јасно да су часови његове славе прошли. Кратко време после тога он је престао да пева.

За време тријумфалне турнеје по Француској, Карузо се једне вечери 1912 године појавио у париској Опери певајући главну тенорску партију

у „Риголету“. Публика је била као омађијана, а славни глумица Коклен, чувени интерпретатор Ростановог „Сирана“, клекнуо је пред Каруза, здрео са груди своју Легију чести и прикључио је узбуђеном певачу. Карузо се насмешио и ухвативши Коклена под руку рекао:

— Знате, ја зарађујем 500 франака на минут.

За једну претставу у Паризу Карузо је добијао 10.000 франака или око 3 милиона данашњих динара, док најбољи савремени певачи за једну претставу добијају од 300.000 до 500.000 динара. Изузетак је само Марија Калас која за једну претставу добије 6 до 7 милиона динара.

У окупираном Паризу 13 јуна 1940 године десетак немачких официра су грубо проваљали на задња врата Оперегде су певачи вежбали. Нарочито је био престао стари ватрогасац Никола коме су Немци наредили да одмах запали сва светла и припреми дворану као за премијеру, да би певачи за њих извели неколико одломака. За то време један човечуљак с брковима скривајући лице под качкетом сео је у ложу резервисану за председника републике. Певачи су више силом него милом извели тражене одломке.

Сутрадан је стари ватрогасац жалећи се, испричао прваку париског балета Лифару овај догађај.

— Како? Зар ниси препознао човечуљка? — зачудио се балет-мајстор. Па то је био Хитлер.

Ватрогасац је пригушено јекнуо и, кажу, срушио се на под мртв.

Ледена бунда

Варљиво пролеће у алпском предгорју. Мразеви ту нису ретки чак ни онда кад воћке већ цветају. У таквим хладним ноћима звоњеће звона на узбуну диже на ноге читаво село: треба спасти будући род. Јер, јабуке су једини извор прихода воћара из долина Јужног Тирола.

Нигде се не види дим заштитних ватри. А кад сване, добија се утисак да је мраз победио: ружичасти цветићи покривени ледом искре се као да су од стакла, звоне на ветру безбројне ледене лулице. Али, гле, сунце које је нагрело

јало растапа лед и цветови јабуке оживљавају као да мраз није ни било.

Уствари, ледену „бунду“ ставају на јабуке у цвету сами воћари. У тој чудној заштитној мери једно је важно да се не пропусти тренутак кад је температура ваздуха равна нули. Тада ступају у рад уређаји за распрекавање воде. Најситније капљице облажу сваки цветић и претварају се у ледене „кошуљице“. У њима температура не пада испод нуле, тако да спољни мраз не може да нашкоди расцветалим воћкама.

ЖИВИ БАРОМЕТАР

У неким крајевима Кине многе сеоске куће имају мале акваријуме у којима држе по једну рибу мренку. Ти акваријуми, тачније речено рибе у њима, служе им као барометри.

Наиме, кад је време лепо и ведро, мренка лежи на дну акваријума, потпуно непомицна, тако да више потсећа на препарирани музејски примерак него на живу рибу. Али ако риба почне да показује знаке живота, извијајући своје дугачко тело по дну акваријума — кроз кратко време небо је потпуно покривено облацима.

Кад мренка стане немирно да се „бацака“ по акваријуму, пливајући брзо горе-доле, лево-десно, човеку се чини да у

стакленој посуди није само једна риба, већ читаво клупче тамних, дугих тела. Значи, ускоро ће кишне капи почети да добују по прозорским окнима. Временска „предвиђања“ рибе мренке веома су тачна: она се у сто случајева превари највише три до четири пута.

НАЈСКУПЉИ АУТОМОБИЛ НА АУТУ

Британска фирма Ролс Ројс произвела је аутомобил са осам цилиндара, најскупоценији на свету — који кошта 27.500 долара. „Фантом V“ има уређај за телевизију, бар, покретна седишта, аутоматски ер-кондиционер и извесне делове позлаћене.

СИМА ЗИМА

ЧИТАМ ОВЕ НОВИНЕ И УВИЂАМ ДА МИ ЖИВОТ ПРОЛАЗИ УПРАЗНО! ЛОВИМ РИБУ... И ТО ЈЕ СВЕ!

ШТА ЈЕ, МЕЦО? ИЗГЛЕДАШ НЕКАКО ЖАЛОСТАН!

ГОРЕ НА СЕБЕРУ МЕДВЕДИ РАДЕ ВЕЛИКЕ СТВАРИ!

А ШТА ТО РАДЕ?

ЈАСТРЕБ ВЕГЕТАРИЈАНАЦ

Злим, жутим очима посматра птица људе који пролазе крај њеног кавеза. Потпуно је равнодушна према топлој пролећном сунцу, зеленом дрвећу и безданом плавом небу.

Одавно већ живи овај јастреб у Лењинградском зоолошком врту. За време тешких дана блокаде он је преживео многу своју пернату сабраћу. Храбро је поднео бомбардовања, артиљеријске нападе и глад. Додуше, морао је да измени многе своје „навике“ па чак и да постане вегетаријанац. Јастреб Лењинградског зоолошког врта вероватно је једина птица-грабљивица која је научила да једе биљну храну.

О томе како је јастреб постао вегетаријанац причао је неколико година после завршетка рата директор зоолошког врта Николај Леонидович Соколов:

— Тих дана није се могао

У извештају Управитељства вароши београдске најпре је забележено следеће: „И они тојест ђаци Велике школе на Авалу бивши теферича ради, као што чусмо Управитељство поштовали нису, ни варошко ни књажевско, и којешта међусобно су говорили и певали разне немиле песме бунтовне што уво сншати навикнути се не може, и са околним селацима дангубили уместо да у школи учећи се пробуду. Предмета ради да се овом Правитељству предведу...“

Следе имена око десетак великошколаца, и неколицине београдских гимназиста, а датум: први октобар 1863. На истом акту има и једна примедба: „За све што се случило и ми за што смо окривљени, наша млада браћа из гимназијског училишта крива нису, слушајући науке у Великој школи...“ и онда стоје потписи неколицине великошколаца, који су свакога били организатори овог „бачког излета на Авалу.“

„Одбацио сам ашов кад сам чуо песму...“

Писари Управитељства вароши београдске успели су да о том излету испишу тридесетак табака хартије: што изјава учесника, што „примјечанија“ разних „осмотритеља“ и „пријатеља младежи“.

У „примјечанију“ неког београдског грађанина, који је из своје баште на Теразијама посматрао кад су ђаци кренули пут Авале стоји да их је било око стотину и да су певали песму „где је српска Војводина?“, али тако „умилно“ да су га они стихови: „Стан! Будиме! Стани мајчини сине! Ево главе, не дам Војводине“ — толико потресли, да је одбацио ашов којим је копао башту и придружио се ђацима све до Енглезовца (данашње Славје). Тај сведок је одбачен, чак и укорен, што није „младеж саветовао да се својим пословима бави и по вароши без надлежног сагласија преступљенија не чини“. Међутим, сведок је био духовит и додао: „Значи преступљенија се чинити не могу без сагласија управитељства“.

Већ далеко од центра вароши, на Славји (данашњи Трг Димитрија Туцовића) — та „безмерна“ ђачка „гомила“ (њих око стотину) — оставила се код куће тетке Пелагије Костић, старице од преко седамдесет година, која је била

„сиротињска мајка“ за многе ђаке београдске гимназије и бркате и брадате великошколце. Кад је некоме од њих било најпотребније и кад је већ просто скапавао од глади и не машини, он би утекао тетку Пели, и ту увек могао да добије неку парицу или ушти-

Авалу, ко би тамо пошао! — „да се пењеш пут облака и да одозго видиш шта има доле, а одоздо си и пошао“. Поћи на Авалу, то би био ужасан „штрапац“ и нико паметан без велике невоље не би кренуо на такав пут. — „А, ево, сад ђаци пођоше и нико их није те

„Те ватре — пламен наших срдаца“

Кад би се песма утишала, њих неколико старијих засвирали би у фрулу („и на вруле јесу свирали“ — каже се у извештају).

Кад су стигли на врх Авале, и прикупили на рушевинама Порчиног града, око ђака се слегло мноштво селака из околних подавалских села: Белог Потока, Великог и Малог Мокрог Луга, из Јајинаца, Раковице чак и са Бањице, из Кумодража и Железника. Ватре су се зачас наложили и на ражњу се завртели и јагањци и одојци. Сеоски кметови, на здрављали су великошколцима и хвалили науку.

Певало се без престанка. Са Авале се пружа широк поглед на све стране, — а свуда куд је поглед допирео — није била слободна земља. Била је то година 1863 и омладину је заносио дух слободе. Певале су се зато „бунтовне песме“.

„И околни селаци томе приступу паху — те рекоше да они Васу Чараша (који је био из Белог Потока) преболети не могу, и слободу свих Срба извојевати хоће“.

Поред ватре, на врху Авале, уз зидине Порчиног града, ђаци су провели ноћ. А ватре су се на далеко виделе, па је аустријски конзул у Београду затражио од Управитељства вароши да му објасни „што значе ти сигнали са брда Авале?“

После, на саслушању, један од великошколаца одговорио је писару на ово питање: „Те ватре јесу пламен наших младих срдаца и знак браћи нашој да ми Србијани живи јесмо и кад дође час за њихову слободу пламено се борити хоћемо“.

Управитељство вароши београдске саслушавши све „изгреднике“ на овом „авалском походу“ казнило је двадесеторицу „ансам од 15 сати“, а школским властима препоручило да убудуће будно мотре да се сличне ствари „више случиле не би“.

ЂАЧКИ ИЗЛЕТ НА АВАЛУ 1863 ГОДИНЕ

пак, највећу посланицу за ђачку сиротињу.

„Уштипке сам им дала, плакала сам много...“

— И ви, госпођо Пелагија Костић, шта имате да кажете за ђаке који су се при вашој кући налазећи певали и вас викајући дозивали? — упитао је писар старицу скупљајући податке о овом „бунтовном ђачком походу на Авалу“.

Она је одговорила по стародревном:

— Прашћите господине, не разумем вас нимало. Сви они јесу деца моја, јер рођених својих немам пошто сам их у буну мађарској изгубила. Јесу били добри и певали су ми песму нашег господина проте Живковића „Рођи се млада нево“. Уштипке сам им дала, и плакала сам много.

Писар је тиме завршио саслушање ове старице, али је у „примјечанију“ ставио: „И баба поче да нариче и ништа се више од ње дознати могло није“.

Грађане је посебно узбунио овај ђачки излет на Авалу. Они му нису придавали никакав политички значај, али их је копало нешто друго: како се ти њихови ђаци осмелише да крену пут „највећег брда у Србији“? Стари Београђани били су непокретни, ретко су напуштали родни град. И они су додуше, ишли на излете, али не „на крај Србије“, већ у разне баште ван шанца, празником и недељом; на хладну воду чак тамо до Карабурме, а понекад и у Топчидер. Ако се пошло до Пиваре, и то је било за причу, јер је она била чак тамо, испред Дедиња.

Селачка деца трчала су с прегрштима воћа

Само су насмелији и бећари ишли на Екнеклук (данашњу Звездару) где је готово од памтивека постојала гостионица, за коју се говорило да је најбоља у Србији. Али на

рао, и путоваће цео дан само док стигну до Белог Потока. Јадна деца...“

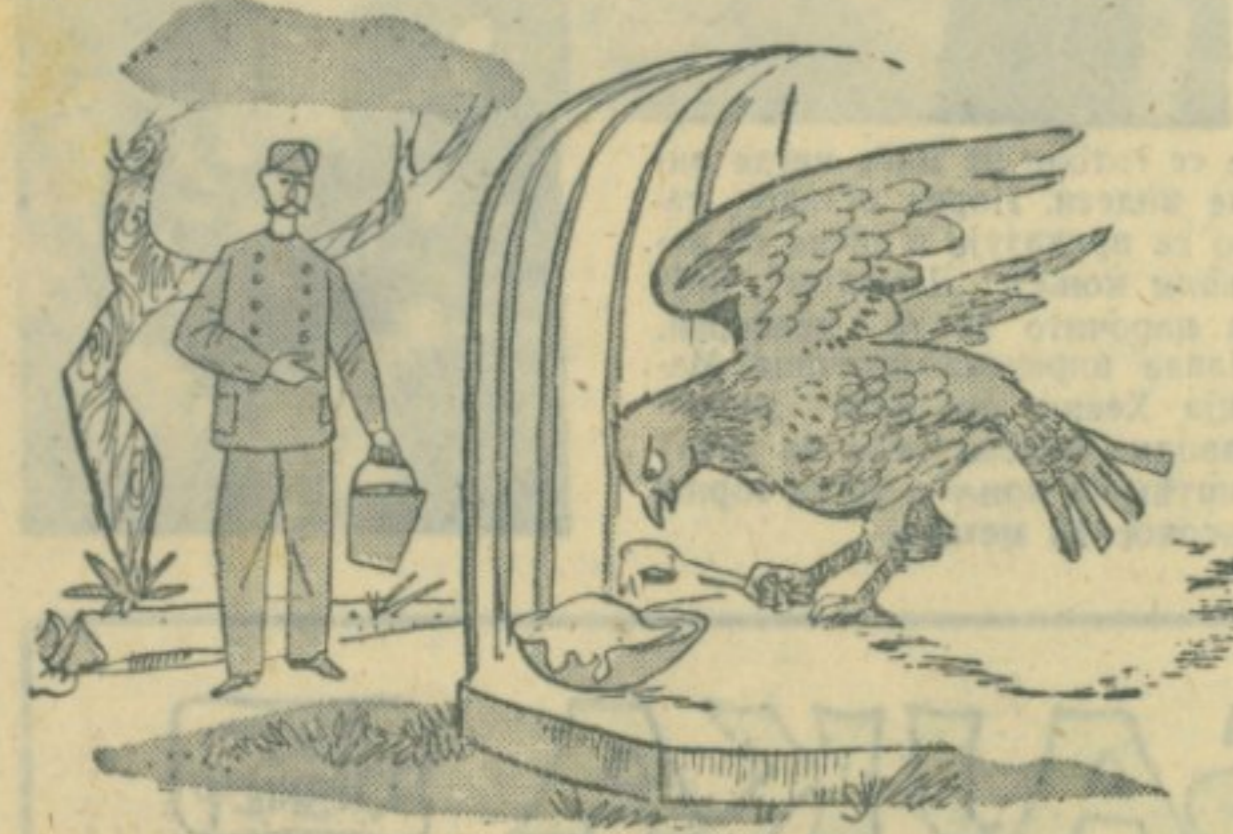
А та „јадна деца“ весело су корачала од раног и дивног јесењег јутра према Авали. Тамо далеко изван вароши ђаци су цвеклом окитили гроб и споменик погинулим ослободитељима Београда из 1806 године. Ту су отпевали, у оно време врло популарну, песму панчевачког проте Васе Живковића — „Већ из густог луга купе се хајдуци“ — па потом „Друтови су наши змај и оро сиви“ — а онда по стрменом и излоканом путу наставили даље.

Са обе стране пута у то време биле су густе шуме, само се на понекој крчевини белела сеоска кућа, а на више места до пута су допирали воћњаци окићени богатим плодом. Ђаци су на свом маршовању певали, смејали се и пошкивали. Сусретали су их селаци из подавалских села, поздрављали и многи се од њих прикључили овом ђачком походу, јер су се и сами расположили. Селачка деца су трчала са пуним прегрштима тек узраног воћа да понуде весело друшћину. На челу поворке били су великошколци у дугим капутима до чизмењава, у чизмама, са шепирима широким обода и са штапом, а иза њих

„Турпеја“ Париза

Почетком идуће године Париз ће поћи на пут око света, што ће трајати близу пет година. Наравно у питању је мали модел овог града што га израђују у једном атељеу у Мон-треу. На њему раде петнаест стручњака већ годину дана. Минијатурни Париз има све монументалне грађевине које се налазе на троуглу Ајфелова кула — Сакре-кер — Бастиља. Ово ремекдело технике грађења модела поручила је париска Трговинска комора, а трошкове — око 50 милиона франака сноси Париска општина. Улице ће оживљавати аутомобили, а вешто подешено осветљење рефлекторима и многобројне мале лампе још ће повећати „штимунг“, чак ће се видети и омилени „бато муш“ на Сени.

Минијатура Париза биће излагана у многим великим градовима света. На бини маринетског позоришта посетиоци ће моћи да виде и типичне сцене из париског свакодневног живота.

набавити ни комадић меса. Смрт се шетала улицама и трговима великог града, свраћајући често у наш кутак да би однела сад једног, сад другог становника. Сваког јутра обилазио сам кавезе и с тугом гледао како од глади умире тигар, како царски орао седи непомично као да је од камена, како с беспомоћно спуштеном главом куња црни кондор...

Имали смо мало поквареног проса, повремено поврћа и нешто сена. Покушали смо да од тога кувамо неку врсту биљне каше, али наши месождери мада су умирали од глади, с презрењем су окретали главу од ове хране.

ма, отскочно је у страну. Био је потпуно сметен: уместо вреле крви и топлог меса, нашао је одвратну зеленкасту масу. Али, пред њим је била птица и природни инстинкт је победио. Јастреб је поново стао на чапљу и... почео да једе кашу.

Била је то победа. На исти начин „логостио“ сам орла лешинарца, па чак и тигра, само што смо њему кашу „сервирали“ у кожи једне лиснице. Жртвовали смо читаву колекцију пуњених животиња, али смо спасли многе становнике зоолошког врта.

Јастреб је толико навикао на биљну храну, — завршио је своју необичну причу Николај Леонидович — да и сада радо једе кашу и од пшенице и од хељде.

„Срећко је имао добар нос“

На париском аеродрому само један путник није хтео да уђе у авион за Абџан. После неколико часова лета апарат се срушио у Мерињаку и том приликом је погинуло 20 путника. Несуђени путник звао се Фортине што на нашем језику гласи Срећко.

Мирисне „паликуће“

У једној од држава Индије избио је огроман шумски пожар. Дрвеће је плануло као потпаљено, истовремено на неколико разних места. Кривца су дуго тражили, али без успеха. Најзад је један стари шумар рекао да је, по његовом мишљењу, кривац за пожар један мали, мирисни цвет. У почетку су његове речи примили као шалу. Али, лабораториска испитивања потврди-

ла су „кривцу“ цвета. Показало се наиме, да су стабљика, лишће и цветови ове мирисне биљке толико богати ароматичним уљима да су она, запаливши се сама на јакој жељи, постала виновник шумског пожара.

Мотор у ђачкој торби

Совјетски конструктори направили су под именом „Шмел“ нови тип мотора од 1,5 кг за мале лађе. Веома је једноставне конструкције, јевтин и те-

жак свега 1,5 килограм. Растављени мотор се лако смести у торбу а за два минута поново састави и прикачи на лађицу.

ГЛАС ИЗ ЗАБОРАВЉЕНОГ СВЕТА

Ако чујете преко радија глас певачице која уједињује у себи глас Елизабете Шуман, Маријане Андерсон, Ерике Сак и Галикурчије, глас који са лакоћом пева највише тонове сопрана и најдубље тонове алта, онда немојте мислити да вам се покварно радио. Ви сте слушали глас Име Сумак, ћерке једне далеке земље и певачице великог гласа.

Легенда и стварност

Шпански војсковођа Франциско Пизаро ушао је 1533 године у тадашњу државу Инка, разорио главни град, заробио и убио краља Атахуалгу. Према једној легенди краљ Атахуалпа пре своје смрти прорекао је да ће једног дана једна млада девојка певати дивне песме Инка и да ће јој се дивити цео свет.

Ова би легенда можда пала у заборав, да се није 1942 године појавила тринаестогодишња свештеница бога Сунца по имену Инти Хуана Капак, која је побудила у својој домовини опште дивљење због свога певања.

Долазили су многи људи у мало село Ихокан да слушају овај дивни глас. Једнога дана међу посетиоцима се налазила и позната певачица Грес Мур, коју је песма младе девојке дубоко импресионирала. Она је упозорила Моизиса Виванко, вођу једне перуанске уметничке групе, на јединствен глас ове девојке. Рекла му је да би требало да је доведе у Сједињене Државе и обећала сву своју помоћ да би се могло младој девојци и омогућио њен наступ.

Родитељи нису хтели ни да чују за овај предлог и дозволили су ћерки да пева само у

храму бога Сунца. Има је, међутим, тајно постала члан Виванкове групе, вежбања је са осталим члановима, па је наступила и на радију. Веровала је да у њеном селу нико неће то сазнати, пошто тамо није било радиоапарата. Исто тако није мислила да ће њено певање побудити праву сензацију. Још пре него што се вратила у село, родитељи су сазнали све, па је за добродошлицу нови „стар“ добио добре батине.

То је била прекретница

Родитељи нису могли дуго да се одупиру. Пристали су да њих ћерка постане уметница. Го-

дину дана доцније Има Сумак се удала за Виванко. Зарађивала је добро, али је Виванко био амбициозан и напред је одлучно да послуша савет Грес Мур. Када су стигли у Њујорк, он се одмах јавио славној певачици која му је заказала састанак. Али, на њихову несрећу до тог састанка није дошло, јер је неколико дана доцније Грес Мур погинула у авионској несрећи.

Има и Виванко, који су очекивали многе уговоре, били су јако разочарани. Неколико месеци доцније Има је склопила први уговор. Следеће четири године постигла је слабе резултате. Виванко није знао шта да ради. На крају је одлучио да се врати у домовину. Али, баш у тим тешким данима Има

је у исти мах добила две понуде. Наступила је у Монреалу и отада је њена слава кренула напред. Годину дана пре овог преокрета снимила је у Њујорку за једно предузеће грамофонских плоча дванаест песама, али је на томе остало, јер нико није показао нарочито интересовање за чудне песме старих Инка.

Сада се срећа окренула. Има је склопила уговор са великим позориштем под ведрим небом у Холивуду. Ту је под сјајем калифорниског неба певала песме своје домовине. Концерт се преносио преко радија, а већ идућег дана Има је била славна у читавој Америци. За неколико дана фабрика грамофонских плоча продала је хиљаде плоча на којима су снимљене песме Име Сумак. Строги музички критичари дивили су се њеном гласу.

Има Сумак пева и данас. Мало је људи који не познају њен необични глас. Проштовала је многе земље и градове и певала је увек пред пуним салама тумачећи своје песме. Али, све то није утицало на Иму Сумак. Она је увек остала необична, тиха и пева песме само из своје домовине.

СМЕЛИ СКОК

Атлантик Сити у Њу Џерсију, у Америци, има 200 хотела, који су сграђени на обали мора. Познат је као једно од највећих купалишта америчког истока, али је чувен и као место атракција и сензација ко-

је се готово не могу нигде више видети. Поред осталог, тамо се приказује и таква са летећим коњем „Димахом“, који је нарочито за то дресиран. Млада циркуска јахачица Марија Хекни три пута дневно изводи опасан скок на главу јашући на коњу и то са торња високог 15 метара.

РИБА са саваћуцом

Када су природњаци први пут видели рибу-папагаја сматрали су је за неку болесну рибу. Али, њено дивљаштво и све друге реакције биле су сасвим нормалне. Поред тога, она се само ноћу „опртала“ својом слузастом одећом да би је ујутру одбацила и отпловила даље. Шта је све то требало да значи? Кад је, најзад, била нађена одгонетка ове чудне појаве, она је изгледала још чудноватија од саме загонетке. Наиме, била је откривена риба која је сваке вечери, чим се смрачи, „скала“ себи спаваћуцу коју би ујутру „скидала“.

Већина риба не зна за сан, мада има много врста које ноћни одмор проводе на дну скривене између стена и камења. Наслоњене на камен или корални гробан, оне ту остану дуге ноћне часове. Најчудније и најзанимљивије од свих риба које се ноћу спуштају на морско дно, бесумње су рибе — папагаји, пре свега упаљиво лепа и шарена *Pseudoscarus guacamaï*. Кад знад плавог тропског мора

око себе. Убрзо је читаву рибу умотана спаваћуцом. Њена уста покрива једна завесица с малом рупом у средини, каква се налази и иза репног пераја и кроз коју истиче издахнута вода. На тај начин осигурано је неопходно струјање воде.

Веома танке, провидне наборе „спавачице“ у почетку је тешко приметити. Али, ноћна кошуља постаје све дебла док најзад потпуно не сакрије рибу од радозналих погледа. Обавијена њоме, риба тада изгледа као комадић желатина и не привлачи ни чију пажњу.

Настајање ове необичне ноћне одеће није познато у свим појединостима нити се оно може посматрати. Јер, довољно је да вештачка светлост буде укључена свега неколико секунди па да риба „поверује“ да је већ свануло и да престане да тка своју ноћну кошуљу.

Док је рибу-папагају потребно пола часа, па и више, да испреде и отка „спавачицу“, њено одбацивање траје много краће време.

Сврха тог свакодневног предења и ткања ноћне одоре — што ниједно друго биће у природи не чини — још није позната. Највероватније је ипак да спаваћуца треба да сакрије рибу од погледа ноћних грабљивца и осигура јој миран сан.

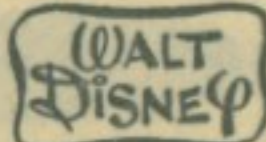
Риба-папагај одикује се и многим другим особинама. Уколико се мужјак више приближава зрелости, утолико ње гове боје постају јаче. Женка, међутим, читавог свог живота остаје прилично безбојна и неупадљива. Сличност рибе-папагаја с њеним имењаким из птичјег царства појачава још и облик њених уста. Наиме, зуби рибе-папагаја израсти су у снажан кукаст кљуц због кога је риба и добила своје име. Не само изгледом, већ и начиним исхране разликује се риба-папагај од осталих риба. Она најрадије „пасе“ морску траву и алге којима су обрасте подводне стене.

Спаваћуца, кљуц као у папагаја, сопствени млин за мрвљење камења — све то чини рибу-папагаја једним од најзанимљивијих становника мора.

утрне и последњи сунчев зрак, она се спушта на пешчано дно и ту, ослањајући се лако на реп и трбушно пераје, почиње свој необични посао. Из њених плавозелених уста, чији облик потсећа на кљуц, излазе дуге, паучини сличне нити, које она ритмичким покретима тела обавија

ИРСКА БАЈКА

КЕТИ О'ЦИЛ ВРАТИЛА СЕ КУЋИ ИЗ ОБЛИЖЊЕГ ГРАДА... И НЕ САЏАЈУЋИ У КАКВУ ЈЕ АВАНТУРУ УПАО ЊЕН ОТАЦ...

КАКО СУ ПОСТАЛИ БРОЈЕВИ

ОВО СУ ПИТАГОРА, ГРЧКИ ФИЛОЗОФ И МАТЕМАТИЧАР, РОЂЕН НА ОСТРВУ САМОСУ ОКО 580 ГОДИНЕ, И ВОШИЈЕ, РИМСКИ ФИЛОЗОФ И ПОЕТА, РОЂЕН ОКО 190 ГОДИНЕ ПРЕТСТАВЉЕНИ НА ЈЕДНОЈ ГРАВУРИ КРАЈЕМ СРЕДЊЕГ ВЕКА. ПИТАГОРА РАЧУНА СЛУЖБЕНИ СЕ ТАНТУЗИМА, ШТО ЈЕ ДУГО ВРЕМНА СМАТРАНО КАО НАЈПРАКТИЧНИЈЕ. ПА СЕ И МИ ЈОШ СЛУЖИМО НЕКОМ ВРСТОМ АВАКУСА, ВОШИЈЕ РЕЂА ЦИФРЕ ЗВАНЕ „АРАПСКЕ“ КОЈЕ СУ ПРЕКО ЊЕГА ДОСПЕЛЕ У СРЕДЊИ ВЕК. НАШЕ ЦИФРЕ ИНДОАРАПСКЕ, ПОЈАВИЛЕ СУ СЕ ДОШНИЈЕ

Има ли ичег једноставнијег од наших бројева? Цео свет се састоји од основних десет цифара: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0. Недеља има седам дана, година 12 месеци, дан 24 часа. Али, требало је да прође више хиљада година па да стигнемо до тако упрошћених цифара.

Извесна афричка племена и данас располажу оскудним системом бројева. Код њих се каже: „један“, „два“ и — „мно-го“. Наши далеки преци бројали су на сличан начин, јер у оно време требало је размакнути само јединку, пар и све остало што је више од тога. Три, уствари, представља оно што је више од два. Касније, с гомилањем приватне својине с потребом да се зна колико се чега има, човек почиње да броји до збира прстију једне па и друге руке. Штап са пет цртица представљао је, као јединка, нову меру: пет. Два таква штапа један поред другог, у старости или нацртани у песку, означавали су другу јединицу: десет. Тај систем понављања једног појма да би се добио сасвим нов дванут већи, био је дуго у употреби. У многобројним давним цивилизацијама писало се, на пример, 233 на следећи начин: двапут би написали знак који означава стотину, трипут знак за десет и трипут знак за јединицу. Такав начин бележења зове се писање бројева стављањем једног броја покрај другог.

Стари Египћани су чмали знак за јединицу, за десетицу, затим за стотину, хиљаду и десет хиљада. Да би написали 900 писали су девет пута знак за стотину. Да би написали 900.000 служили су се хијероглифом који представља луноглава. Међутим, милион су писали, односно пртали човека са уздигнутим рукама. Овакво писање бројева представљало је велики напредак и служило при бројању и мерењу, дакле у практичне сврхе.

Још је Херодот причао како је својим очима видео страхоте од поплава Нила. Кад се река повуче и на многобројним пољима остави свој муљ вушећи све границе својине, власти су морале, кад се вода повуче, што тачније да установе деличину појединих посела. Гако је невоља натерала Египћане да буду не само међу првим математичарима већ и међу првим

геометрима. Поред целих, били су им познати и делови, половина, четвртина, осмина; знали су да дижу на квадрат, умели су да израчунају површину троугла, квадрата, а можда су решавали и једноставније алгебарске једначине.

Свима је добро познато да су Римљани писали на сличан начин. Број 233 као две стотине — CC — три десетине — XXX — и три јединице — III — тојест CCXXXIII.

Да би се три јабукe или три шљунка представили једним бројем а не понављањем цртежа три јабукe или понављањем цртица које представљају јединице требало је да човек пређе дуг пут еволуције од појединачног и конкретног ка апстрактном. До тога су дошли Халдејци пре 3.000 до 4.000 година.

У Месопотамији су писали бројеве као у Египту, али су њихови учени људи увидели да је такав систем непрактичан. Трговци из Месопотамије, као и они у Египту, знали су за стотине, хиљаде, итд. Али генијалност вавилонских научника састојала се у томе што су један збир — десет, стотину — претстали да схватају као збир већ као нов појам, као нову целину, и да свакој од њих дају посебно место у низу цифара једног броја. Они су ирви установили да бројка на крајњој десници треба да претставља јединицу, до ње да буде десетина, до ње стотина итд. Одређујући вредност сваког броја према месту које заузима у реду, Вавилонци су учинили огроман преокрет. Уместо римског CCXXXIII они су писали 233, само на свој начин, својим цифрама.

Вавилонске једначине

Математичка „документа“ наслеђена од старих Вавилонца састоје се од две врсте таблица. Нумеричке таблице представљају „претке“ наших данашњих таблица множења. Проблемске таблице су им служиле за израчунавање квадрата, коцке, квадратног и кубног корена. Према извесним документима утврђено је да су Вавилонци знали и за чисто научне формуле. Истина је да нису знали за x и y , али су имали свој начин за решавање једначина са једном или са више непознатих. Не знајући за вишу алгебру, они су с сасвим већу не само међу првим математичарима већ и међу првим

Вавилонски нумерички систем имао је својих недостатака. Иако се нису служили домаћим ознакама за другу стотину да би означили 200, они још нису имали тако упрошћено бележење као што је данашње. Нису се служили нашим цифрама, и 233 нису написали са ове три цифре, али су основни појам — да се јединице, десетине и стотине итд., пишу десна улево — спровели до краја.

Чудо грчке науке

Не треба међутим сматрати да су резултати Халдејаца у потпуности стигли до мисаоних људи других цивилизација. У то далеко доба, кад је наука била у повоју, њена сазнања нису се преносила као данас, и тада није постојала међународна научна сарадња. У Месопотамији, као и у Египту, наука је била привилегија каста које су је чувале као своју тајну. Зато није чудновато што је вавилонска наука само делимично прешла границе других цивилизација. Тако се догодило да су грчки научници, наследници халдејских и египатских мудраца примили од својих учитеља само оно што је било блиско њиховом начину мишљења.

Грчка култура није самоникла, она је наставак источне су

Лепљење сломљених костију

Мало лепка, три дана одмора и човек ће моћи да изиђе из болнице као да му је сломљена нога потпуно здрава.

Овај лепак који омогућава тако брз опоравак сломљене кости већ је испробан у болницама широм Канаде. За веома кратко време 250 пацијената је успешно излечено. Досадашњим начином лечења они би још дуго били ван свог радног места.

Лепак је уствари пластична полиетиленска пена која кад се осуши, постаје чвршћа и од саме кости.

Две течности, полиетилен и катализатор које се добијају у стерилним флашама, помешају се гучком. Хирург за то време отвори делове сломљене кости, избаци, ако их има, размрскане комадиће, а крајеве намаже припремљеним лепком и пажљиво их намести. После неколико сати кад лепак очврсне болесник већ може да креће поврбени лео.

Доктор Мандарино који је први применио ову методу каже да нормално коштане ткиво за годину дана прорасте кроз лепак који се постепено апсорбује.

ЗАТО ШТО НИЈЕ ПУСТОЛОВ

Неки трговачки путник из Франкфурта уписивао се у хотелске књиге као да се бави разним занимањима: укротилац дивљих звери, ватрогасац, провалник и томе слично, јер

ме знања. Прво се просветила источна Грчка, она која је почивала на ушћима азских река у Јејејско Море, а пре Атине Милет је био глава Грчке. Први велики грчки математичар био је Талес из Милета који је пропутао Месопотамију и боравио у Египту. Астрономске и геометријске принципе којима је обогатио науку своје земље развио је на тим путовањима. Ни Питагора није „про нашао Америку“. Египћани и Вавилонци знали су за „квadrat хипотенузе“, само што је Питагора отишао даље и то доказао.

Зашто су баш Грци постигли „чудо“ у наукама. Зато што њихови мислиоци нису, као источњачки, били свештеници и државници већ слободни, независни људи. Могли су да мисле у свим правцима и да закључују не плашећи се сукоба са црквеном или политичком догмом. Нико их није плаћао, као самостални могли су да врше права „научна истраживања“, и стара Грчка је, уствари, први „центар за научна истраживања“

„Арапски“ бројеви

После Талеса и Питагоре долази генијални творац геометрије Еуклид и велики Архимед за чија поједино открића је било потребно 17 stoleћа да би се само разумела. Али Грци, као ни Римљани нису имали сасвим упрошћен нумерички систем. Био је толико сложен да су постојали специјални људи у Риму „калкулатори“, који су једини могли да врше сложеније рачунске радње.

Може да изгледа чудновато, али постојбина наших арапских бројева је — Индија, чији су математичари из првог и другог stoleћа извршили одлучујући потез. Вероватно наследници старих Халдејаца, и они су размишљали о „белинама“ и „празним просторима“ у једном бројчаном реду и најзад су створили — нулу, знак који не представља ништа и који помаже много. Али, ти бројеви нису нам дошли непосредно из Индије. Њихови знаци требало је да пређу дуг пут у времену и простору, а „кола“ која су им послужила били су ислам и арапско царство. Почетак тог путовања потиче из седмог stoleћа кад је један багдадски калифа добио на поклон књигу једног индуског мудраца.

Нумерички систем који се налазио у његовој књизи нашао је у Арабији ватрене присталице. Одатле су арапски бројеви заједно са нулом први пут стигли у Европу у X stoleћу, а у XII веку је први пут преведена на шпански једна арапска књига са istim таквим бројевима.

РАСВЕТЉАВАЊЕ ТАЈАНСТВЕНИХ ПОВРШИНА МЕСЕЦА

антастичне претпоставке о Месецу замењују одређене претставе и оправдани закључци. Прве вести, из совјетских извора, после успешног лансирања космичке ракете, казују да се Месец окреће око Земљине кугле правени свој пут за 27 дана и ноћи и једну трећину. Окреће се и око своје осе за исто време. Пошто се та два периода потпуно поклапају излази да је Месец окренут према Земљи само једном страном. Због тога се са опсерваторија наше планете сва испитивања ограничавају само на 60 отсто Месечеве површине док је остали део остајао непознат.

То је био и узрок за различите претпоставке о постанку и природи самог Месеца, као и за раније донете закључке да су светле и тамне сенке на њему равне површине или планински превоји.

Лансирањем космичке ракете дошло се до резултата који у многоме скидају вео тајанствености са раније несагледаких Месечевих површина. Међупланетарна станица је летом око Месеца преко сложеније инструмената дала обавештење о врстама космичких честица управо изнад неистаних просторстава.

На основу тих података, према совјетским изворима, може се готово одређено одговорити на питања: какве су врсте честице знаатних површина, какви видови излучивања и да ли делује магнетно поље, што све треба да објасни да ли постоји разређена атмосфера на Месецу.

Испоставило се да је магнетно поље на Месецу толико слабо да га инструмент нису ни забележили. Количина космичких честица, врсте јона, све је већа уколико се више приближава Месецу. Према томе се потпуно основано може таврити да око Месеца постоје зачеци јоносфере. Од великог значаја је испитивање метеорита који великом брзином круже у разним правцима међупланетарног просторства.

Подаци указују са много основа да површина Месеца није прашинаста нити ровити материјал већ нека врста шупљих каве стврдуле масе — налик на сунђерасту шљаку. За коначне закључке важно је још да се утврди којом се брзином обнавља Месечева површина метеоритским експлозијама, односно за које време и која количина метеорита, у којим

размерама, пада на квадратни метар површине. Даљи подаци који буду о томе публиковани коначно ће осветлити тајне као и различите претпоставке доношене од многих генерација научника који су испитивали Месец једино помоћу инструмената из опсерваторија.

ВИСОКА ВРАТА

Поред тога што високи људи више неће ударати главу о довратак, нова врата имају и друге предности. Висока од пода до таванице она коштају мање јер није потребан уобичајени рам и лепше изгледају, а у собу доспева више ваздуха и светлости, због чега она изгледа виша и пространија.

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ:

Нови доживљаји — старих јунака Милоша и Брке у причи:

»ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ«

ЧУДАН ЈУБИЛЕЈ

У Копенхагену се налази један од најпознатијих и најстаријих зоолошких вртова у свету. Крајем септембра врт је прославио стогодишњицу свог постојања. Најстарији његов становник по годинама био је слон са око 250 година живота, а најстарији по „годинама службе“ у врту је женка нилског коња „Марен“ која ту живи већ 32 године и досад је на свет донела 15 потомака. „Марен“ је једна од 2600 животиња, претставника 275 разних врста које у том врту живе у кавезима, ћелијама и на слободном простору. Осим њих, ту су и милиони мува које служе за исхрану 585 птица, — најређе и најчувеније пернате колекције на свету.

На дан прославе врта хиљаде Данаца посетиле су зоолошки врте и виделе новајлије који су ту приспели као поклон вртова из разних крајева света: са Северног Борнеа, Кеније, из Јужне Африке и других земаља.

Један врло занимљив документ објављен недавно у Америци дочарао нам је слику како ће отприлике живети наши унуци и прауници кроз 50 година.

Научници предвиђају да ће ускоро готово сви људи на свету пити синтетичну кафу мада се у то данас не може веровати као што ни наши преци нису веровали да ће људи једног дана уместо шећера од фине шећерне трске јести „прост“ шећер од репе. Победа синтетичне кафе донеће црне дане Бразилији, Колумбији, Гватемали, Никарагви и другим земљама које свој добар платни биланс заснивају претежно на извозу кафе.

Сличну судбину доживеће чај и какао које ће заменити сурогати, као што синтетичка гума већ данас озбиљно угрожава природну. Синтетичке тка нине ће исто тако довести до преображаја националне економике већине земаља на свету сем неколико на истоку Европе где је индустрија природне вуле и памука у процвату.

Ти исти научници сматрају да није далеко дан када ће људи по својој вољи моћи да мењају и климу. Досада су се они ограничавали да стварају само вештачку кишу у узним рејонима али најновија достигнућа метеорологије указују да ће једна земаља из основа моћи да промени своју климу привлачећи облаке из неке суседне земаље, што може

СВЕТ КРОЗ 40 ГОДИНА

да доведе до међународних конфликата, јер би се тако њене плодне територије могле претворити у пустињу.

Сличне проблеме ће поставити и експлоатација морског дна, јер ће можда већ кроз пет година савремена техника почети успешно да користи руде из бескрајно богатих подморских рудника. А коме припада морско дно? Правници ће имати један нови проблем око кога ће моћи деценијама да се гложе.

Повећање становништва које расте геометријском брзином поставиће низ крупних економских и демографских проблема. Већ 1975 године на Земљи ће бити два пута више становника него данас, а године 2.000 живеће 6 милијарди 267 милиона људи, уместо 2 милијарде 790 милиона колико их има сада. Амерички стручњаци сматрају да чак и са најстрожим рационарањем хране наша земаља није у стању да исхрани више од 5 милијарди душа, што значи да ће кроз 50 година једна милијарда љу

БУДУЋИ СВЕТ НА ОСНОВУ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА, ПРАТЕЊА КРЕТАЊА ПРИВРЕДЕ И НАУЧНО ОСНОВАНИХ ПРЕДВИЂАЊА НЕКИХ СТРУЧЊАКА — ЧОБЕК 2.000 ГОДИНЕ НОСИЋЕ УОРЕД ЈАНУАРА ЛАКА СЕПТЕМБАРСКА ОДЕЛА. — НЕЋЕ ВИШЕ БИТИ НАЗЕВА И ПРОМРЗАВАЊА РУКУ И НОГУ, ЈЕР ЋЕ НАУКА МОЋИ ДА МЕНЈА КЛИМУ.

ди бити осушена на смрт од глади.

Али, други стручњаци предвиђају да ће за 50 година захваљујући наводњавању и интензивној обради све пустињске и камените области на свету бити претворене у праве вртове и да ће алге, богате протеинима и витаминима свих врста, а врло јефтине за гајење, постати изврсна храна човека будућности. Упркос свим овим мерама биће неопходно спровести контролу рађања јер људи никада неће пристати да замене бифтеке пилулама, а требаће још доста времена да се вишак станов-

ништва пребаци на планете и друга небеска тела.

Последњи део ове занимљиве студије посвећен је „машинама за учење“. Најсавршенија од њих поставља ученицима питања која иду од једноставних ка сложеним. Опремљена непогрешивим електронским мозгом она не прелази на ново, сложеније питање све док ученик тачно не одговори на претходно. Према томе она сама руководи школовањем ђака.

Налазимо се на прагу једне нове ере која ће настати можда већ ускоро а коју амерички научници називају ером „психолошке контроле“. Ово дејствовање на психолошке реакције и духовни живот људи крије у себи и извесне опасности. Помоћу машина моћи ће да се лече душевна обољења, нестаће душевне неурав-

нотежености и створиће се штвеног уређења света ове ме- „мисаоне главе“ изванредног тоде у рукама каквог манија-капациитета и прецизности. Мека могу да зададу коначан у- ђутим, ако не буду решени сви дар достојанству и слободи проблеми политичког и дру- људи.

ЛОВ НА ТАРПОНЕ

Тарпон је вероватно једна од највећих и најтежих слатководних риба у целом свету. Кад је потпуно развијена доспигне дужину нешто већу од 2 метра а тежину до 100 килограма. Кад искаче из воде у чудесним скоковима од 7—8 метара, њено тело светлуца на сунцу као сребро и заслепљујуће блешти.

Прелазећи Мексички Залив тарпон проводи своје детињство у рекама и језерима Флориде. Што више расте он претпоставља ушће река, одакле се лако спушта у слане воде трагајући за храном — малим рибама. Ретко се може срести на пучини, јер страхује од напада ајкула.

Кад риболовац стигне у пределе које посећује ова лепа и храбра риба и кад она загрдне рибку стављену на удицу као мамац, започиње неизвесна борба и за човека и за њу.

Раздражен удицом заробљени тарпон прави очајничке покрете да би је се ослободио. Док искаче у ваздух, живописно извија тело, прчи га и пружа, а широки реп отвара као да би њиме хтео да шче

па невидљивог мучитеља. Зачас далеко одлази од чамца и потом се враћа, насрће и невероватном брзином провази испод њега, тако да се удица кида, а риболовац услед наглог прзаја губи равнотежу и спровоштава се у воду.

Храбра риба зна више различитих одбрана. Ако осети да лаку барку може да вуче она је повлачи ка пучини, где необазриви пецач, уплашен, решава да прекине удицу.

Понекад се такође догоди да „јуначка“ дела ове рибе доведу у опасност живот риболовца, чак иако је знатна разлика између чамца и рибе. Услед разуданих, бесомучних скокова она може да удари непријатеља поспред лица или чак да се с висине сручи са својих 100 килограма на његова рамена или главу.

Али, ако је удица чврста, ако се мамац није откачио за време борбе која понекад траје и по читав сат, ако мишићни пецача могу да се одупру силним тарпоновим скоковима, онда на крају он испрчен бива ипак убачен у чамец.

ПЕГАЗ ТРАЖИ ХИДРУ

ЦРТА Л. ОИШЕР

... СЛЕДЕЋЕГ ТРЕНУТКА ЈЕ АУТОМАТСКИ МЕХАНИЗАМ ИЗБАЦИО ЦАУРУ КАБИНЕ ДАЛЕКО ОД ХИДРЕ.

СТРАХОВИТА ЕКСПЛОЗИЈА ЈЕ ПРОДОМИЛА ВАЗДУХ. ХИДРА ЈЕ РАЗНЕСЕНА У ПАРАМПАЧАД. БИО ЈЕ ТО СЛИКОВИТ КРОЗ ЈЕДНЕ ЗЛОЧИНАКЕ АМБИЦИЈЕ.

ОВО ЈЕ ИШЛО ДОБРО, А САДА БРЗО НАЗАД У ГРАД; СТАРИМ ПУТЕМ, КРОЗ ПОДЗЕМНИ ВЕНТИЛ.

НИКОЛУ ЈЕ УСПЕЛО ДА СЕ ПОРЕД ОБЕ ЗГЛАВЉЕНИХ КРИМИНАЛЦА ПРОВУЧЕ И ДРЂЕ ДО ТАМНИЦЕ.

НИКОЛА И ПОГЛАВАР СА СТАРЕШИНАМА КРЧЕ ПУТ КА ЦЕНТРАЛНОЈ КУЛИ СА ГОТОВИМ МАШИНАМА — БАЦАЧИМА "ЗРАКОВА СМРТИ".

ГРАЂАНИ! МИ СМО ОПЕТ СЛОБОДНИ. РАЗОРУЖАЈТЕ РАЗБОЈНИКЕ, НИЈОВИ ГОСПОДАРИ НИСУ ВИШЕ ТУ, А МАШИНЕ СМРТИ ЋЕМО УНИШТИТИ. ЗАМ ЈУДИ СА ЗЕМЉЕ СУ НАМ ДОНЕЛИ НЕСРЕЋУ, АЛИ СУ НАМ ДОБРИ ЛУДИ СА ЗЕМЉЕ ВРАТИЛИ СЛОБОДУ. НЕКА ИМ ЈЕ ХВАЛА!

ОЧЕ, ЗАР ОВО НИДЕ ДИВАЧ ДАН? ЕВО ИДЕ НИКОЛА СА ПОГЛАВАРЕМ.

ЈОШ ЈЕДНОМ ВАМ ХВАЛА, ПРИЈАТЕЉИ. ЖЕЉИО БИХ ДА ОСТАНЕТЕ ШТО ДУЖЕ СА НАМА. ИМА ЈОШ МНОГО ЧЕГА ДА СЕ ВИДИ НА НАШОЈ ПЛАНЕТИ.

ВЕОМА СИ ЈУБАРАН, ПРИЈАТЕЉУ. БИЛО БИ ТО ЗАИСТА ЗАНИМЉИВО, АЛИ, УЗБУЂЕЊА ЈЕ БИЛО ДОСТА И ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ВРАТИМО НА НАШУ АРАЧУ ЗЕМЉУ.

МОЖДА ЋЕМО ЈОШ КОЈИ ПУТ НАВРАТИТИ, КО ЗНА?

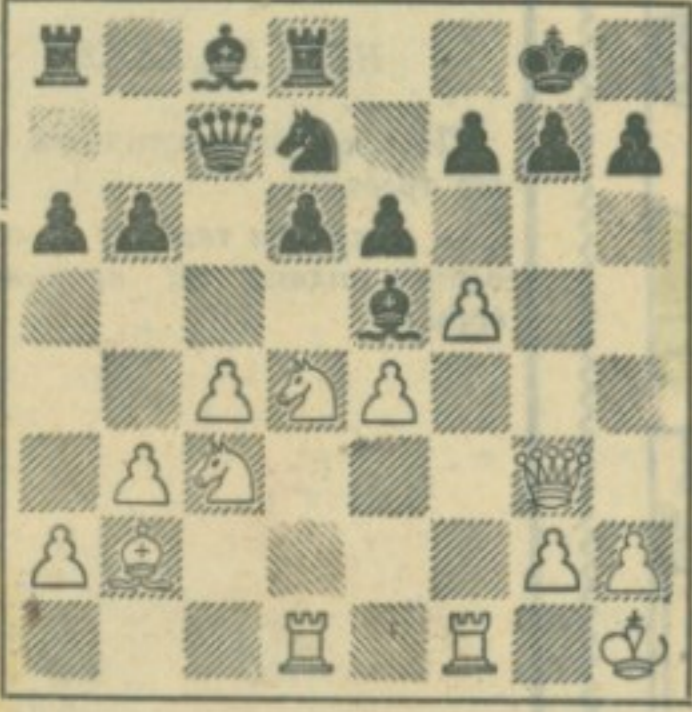

БИО ЈЕ 28 ЈУЛИ ОКО ПОНОКИ, КАДА ЈЕ ПОСАДА УПУТИЛА ПОЗДРАВЕ ДОБРОЋУДНИМ СТАНОВНИЦИМА ГРАДА, ПРЕ НЕГО ШТО ЋЕ ЗАВЕК НАПУСТИТИ ЦРВЕНУ ПЛАНЕТУ. **КРАЈ**

Учимо шах

ХСП

Аљехин је био највећи шахиста кога је свет имао. Да су Ласкер, Капабланка и Морфи били генијални, у то нико не сумња, али Аљехин ипак, по мишљењу многих шаховских стручњака, стоји изнад њих.

У овој позицији, ви бисте као бели вероватно спасавали даму. Аљехин, међутим, у игри са Семишом, у Берлину 1923, препушта даму свом противнику и креће напред пешаком. 1. фe Лe5:г3 2. еf+ Кг8—х8 3. Сц3—д5 Црни предаје.

Да ли је црни морао да преда партију? Претпоставимо да је покушао да настави игру. 3...Дц7—67 4. Сд4—е6 Лг3—е5 5. Себ:д8

Пропаст црног, дакле, опет би била неизбежна, јер сада би имао или да изгуби даму или да буде матиран у два потеза.

Пешак који продире напред, као што видите, може понекад да буде важнији и опаснији и од саме даме.

ВЕЛИКИ ПРИЈАТЕЉИ

Мали филмски „стар“ Кевин Коркоран и његов партнер „господин Стјуб“, веома интелигентни шимпанзо, постали су велики пријатељи.

тељи. Не одвајају се ни онда када немају посла. На слици их видите како заједно ручају за време подневног одмора у једном студију у Холивуду.

У БЛИЗИНИ МЕСТА СКХИРА, у Јужном Тунису, приликом изградње црпне станице на нафтоносним пољима пронађене су развалине града који потиче из 4 века. Поред осталог, откопани су храмови, подови у мозаику и гробнице с накитом и посуђем.

СНИМЦИ НА ДАЉИНИ ОД 400 КИЛОМЕТРА — Стручњаци на Смитовом институту, у САД, конструисали су веома осетљиву фотокамеру, која може да направи снимке од 15 сантиметара са растојања од 400 километара. Овом камером је снимљен и вештачки сателит „Вангард 1“.

НЕВЕРОВАТНА ПРЕЦИЗНОСТ — Шведски инжењер Ларс Хојансон је конструисао нови микроскоп који може сасвим прецизно да измери до три милионита дела милиметра. Према писању шведских листова ово је најпрецизнији инструмент и биће употребљен за мерење и проучавање крви и живих ћелија.

ВОЗ БЕЗ ВОЗОВОЋЕ — У њујоршкој подземној железници врше се опити са електронским уређајима који треба да замене људе. Ови возови неће имати ни возовођу, ни кондуктера. Ако се уведу ови електронски уређаји, онда ће 3.100 возача на подземним железницама остати без посла. Међутим, пошто уређаји за две опитне станице стају веома много, изгледа да електронски уређаји неће брзо истиснути људе. Метро у Њујорку дуг је 600 километара и има 486 станица, а њујоршке подземне железнице сваког дана превезу 4,5 милиона путника.

КРВАРЕЊЕ ИЗ НОСА — На врло једноставан начин можемо зауставити мало крварење из носа. Потребно је само загушити ноздрве и задржати ваздух унутра заустављајући дисање једног петнаестак секунди. Ово сабијање ваздуха помаже да се крв у ситним капиларима брже згруша. Ако је крварење тек почело ово је нарочито успешан начин.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ТАКО ЈЕ ОН ИЗВЕСТИО

Један амерички новинар хтео је да дозна колико Белија зна за Сигмунда Фројда и на своје велико изненађење открио да текто који зна нешто више о славном суграђанину, а многи чак ништа. После дугог трчкарања дознао је некадашњу Фројдову адресу. Када је дошао до те куће видео је на њој таблу са написом да је научник ту становао од 1891 до 1938 године, али најсторијни зграде ништа о њему није знао. Једноставно је одговорио: „У овој кући станујем само неколико недеља и још не познајем укућане“. Породица која станује у Фројдовом стану није хтела врата да отвори радозналном репортеру. У повратку је новинар све то испричао такси шоферу, а овај му је одговорио: „Аха, Фројд... Име ми је помало познато... Глумац зар не?“

РУКАВИЦЕ ЗА СИГНАЛИЗАЦИЈУ

Бициклисти и мотоциклисти налазе се увек у незгодној ситуацији кад на раскрсницама треба да скину руке с држача и да дају знак за скретање. Да би њихове руке могле да остану на управљачу једна француска фирма је пустила у продају светлеће рукавице за њих.

И О ТОМЕ СТАТИСТИКА

Американци пате од разних недостатака — глувоће, слепила, дефектног говора, психичке заосталости или физичких деформација. Око 141 лице на хиљаду има понеки од ових дефеката.

Готово 6 Американаца на 1000 не може да чита новине чак ни помоћу наочара. Око 2.000.000 Американаца (више него 12 проценат) су безмало града који потиче из 4 века. Поред осталог, откопани су храмови, подови у мозаику и гробнице с накитом и посуђем.

Овај најновији статистички извештај показује пораст људи са недостацима, али дефекти су 12 пута чешћи међу људима преко 75 година, него испод 25.

ПЛАСТИЧНА МАСА У ИЗГРАДЊИ БРОДОВА

Пре извесног времена почело се употребљавати у Енглеској нов материјал за изградњу бродова. То је пластична маса којом се облажу патубе на новим бродовима, што даје површини патубе потребну глаткост тако да она није клизава. Поред тога она је отпорна према уљима и мастима.

„Бразилија“ већ има 67.000 становника. Наравно, није реч о највећој држави у Јужној Америци која има преко 50 милиона становника, већ о њеном будућем главном граду који се подиже уред огромне прашуме. Предвиђено је да се све јавне зграде заједно с палатом председника републике доврше до априла 1960 године. Завршен је први аеродром за млаве авионе на који може да слеће и узлеће 25 млазњака на дан.

Алкохолизам возача претставља све већу опасност за ваздушни и друмски саобраћај, па су лекари приморани да врше разна испитивања и међу авијатичарима. За њих су установљена већа ограничења него ли за возаче друмског саобраћаја. Наиме, установљено је да једна чаша вискија на висини од 3.000 метара има исто дејство као две чаше вискија на земљи.

Кад вереница са Аљаске падне у зимски сан, температура њеног тела снижава се на 4 или 5 степени изнад нуле. Та да јој срце удара једанпут у току свака два минута.

СВЕ СУПЕРЛАТИВИ

Аљаска је заиста у неку руку земља суперлатива. Она не само што је територијално највећа савезна америчка држава, већ је то и земља: с највећим процентом рањања, с најмањим процентом смртности, с највећим процентом живих беба и с најмањим процентом старих особа.

БОЛЕСТ БРОЈ ЈЕДАН

Маларија је сада болест број један у свету. Ова опака болест проузроковала је досада више смртних случајева и разних других обољења, него и једна друга позната болест.

ПРЕ СЕ УКВАРИ

Неки пољопривредни стручњаци мисле да воће не би требало стављати на прозоре да би дозрело, јер због великог загревања у соби догађа се да се воће пре уквари, него што на тај начин дозри.

СВЕ ОД ХАРТИЈЕ

У једној болници у Америци лекари и болничари не носе одело од платна, већ од хартије. Руководство ове болнице сматра да ће пацијенти у скорој будућности спавати у спаваћницама од папира, и постојана ће бити цела од хартије.

НАФТОВОД ДУГ 1100 КИЛОМЕТРА

Између Бенове и Минхена изградње се нафтовод који ће бити дуг 1100 километара а пролазиће поред Милана, долином Аосте, затим кроз Мали Свети Готхард преко Швајцарске он ће ићи у Немачку. Изградња ће трајати две и по године, а стајаће 40 милијарди лира.

НОВ ТЕЛЕВИЗИСКИ ПРИЈЕМНИК

У Милану је недавно прика зан нов телевизиски пријемник, који ће, како се тврди, унети револуцију у телевизију. Овај пријемник може да приказује слике у рељефу. Наиме, екран на овом телевизору је више испупчен, те се добија утисак рељефа.

Јестели век чилига...

... У Сједињеним Државама има преко 1500 старих покривених мостова.

... у Средњем веку владало је веровање да берид — зелени драги камен — на коме је угравирана жаба онемо ко га носи прибавља нова пријатељства и мири непријатеље.

... некада су богатији италијански сељаци носили украсни камен јаспис верујући да их он може заштитити од грома.

... за занимање шумара знало се у Средњој Европи још у 7 веку.

... сваке године у свету 40.000 особа умире од последица змиског уједа.

... недавно је један руски физиолог открио да ултразвук појачава лучење желичних сокова.

... ако би се све флуоресцентне цевци произведене у Америци за последњих 18 година наставиле једна на другу, добила би се светлосна трака дугачка од Земље до Месеца и назад.

... име дуговрате животиње жирафе дошло је од њеног арапског назива „џирафа“.

... према мишљењу неких геолога, Аљаска и Сибир били су пре 10.000 година везани копном.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Уз четири потеза

Узмите осам половина шибца, четири са главнице, четири без и ребајте их једну крај друге као што се на слици види: једну без главнице, једну са главницом и тако редом. Задатак је у овоме: уз четири потеза, премештајући увек само по две шибце које су једна до друге, треба их преуредити тако да на једној страни остану четири са главницом а на другој четири без главнице.

ВОЛШЕБНИ БРОЈЕВИ

8	1	6
3	5	7
4	9	2

Имасте квадрат као што показује сл. 1 састављен од девет квадратних. У сваки упишите по један број од 1 до 9 (дакле: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9) тако да кад саберете бројеве одозго на доле, с лева на десно, или дијагонално, увек добијете збир 15.

Ако не знате, погледајте сл. 2

Од чега се уплашио Шилаин коњ?

Шта се дешава? Зашто коњ зауставио тако нагло је Шилаин коњ испало из седла?

Да бисте то осознали повежите све тачке означене бројем почев од један, а затим све тачке означене словима, али азбучним редом.

УКРИПТЕЧНЕ

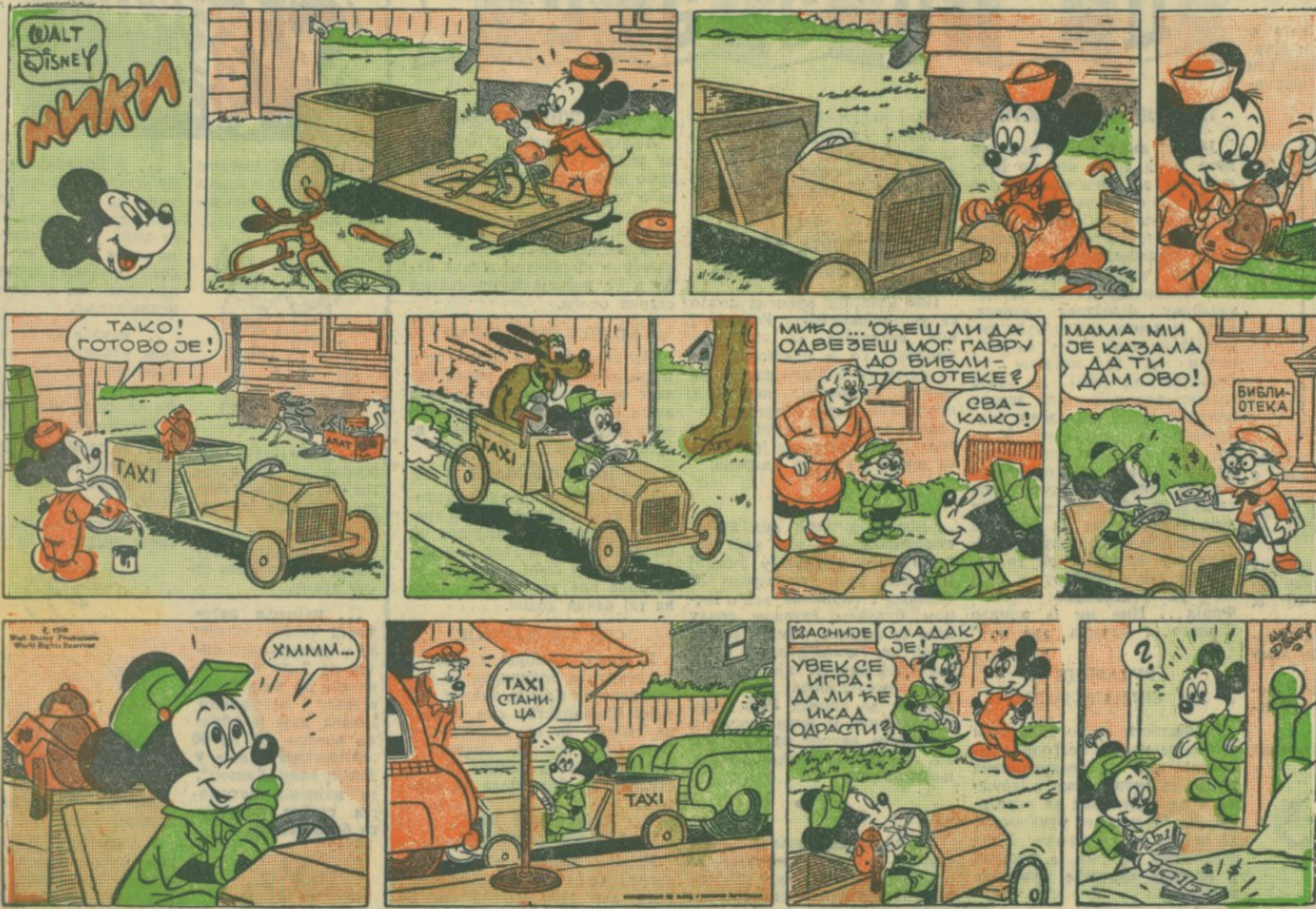
Водоравно: 1) иницијали америчког филмског глумца; 2) врста бонбона; 3) енглески књижевник („Домби и син“); 4) савремени амерички писац („Ловац у житу“); 5) отац (слов.); 6) томила; 7) јапанска мера за путеве; 8) два су-гласника; 9) иницијали нашег књижевника („Вуклајин“); 10) град у Албанији; 11) острво у Индонезији; 12) место у Грчкој; 13) земски знак за молбдеи; 14) скраћеница за аутономну покрајину; 15) слово латинице; 16) прногорско коло; 17) узвик; 18) врста пшенице; 19) борна киселина у праху; 20) једно годишње доба; 21) последње и прво слово азбуке.

Усправно: 1) странно мушко име; 2) врста дрвета; 3) огранак корена код биљке; 4) француски сликар; 5) трећи падеж; 6) тровање; 7) индустријска област у Европи; 8) стара српска престоница; 9) страна женског име; 10) морска животиња; 11) место у Финској; 12) наш нељезни лист; 13) наша планина; 14) врста спорта; 15) француски политичар; 16) место у Војводини; 17) део лушке; 18) марка нашег филма за фотографисање; 19) зимзелено дрво; 20) област у Африци.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) прст; 2) крајер; 3) усов; 4) Нин; 5) бибер; 6) ма; 7) анис; 8) ња; 9) аспик; 10) Бос; 11) тона; 12) страна; 13) гора; 14) ато; 15) ерата; 16) Ив; 17) хала; 18) ли; 19) радар; 20) он; 21) Дара; 22) истина; 23) Тана.

Усправно: 1) проба; 2) Равена; 3) ст; 4) теи; 5) кси; 6) Рим; 7) убаве; 8) наука; 9) Риста; 10) спона; 11) Мосор; 12) инати; 13) страх; 14) ратар; 15) геоло; 16) овера; 17) Аладин; 18) Адана; 19) нин; 20) ара; 21) Ист; 22) та.

НЕБЕ ДА ЛАЖЕ

Паја купује мантил, на каже трговцу:
— Дакле, ви тврдите да овај огртак никако не пропушта воду.

— Гарантујем! Киша му не може ништа, вода не може да продре нигде, али нећу да лажем, изумијају се једино руне за дугмета.

ЛАБА И ЛАБА

— Јеси ли се некад возио лађом, Лекс?
— Јесам, Срето.
— Волиш ли возињу по води?
— Никад се нисам возио по води.
— Па како онда кажеш да си се возио лађом, кад се ниси возио по води.
— Ја ти нисам ни рекао да сам се возио паробродом. Рекао сам ти само да сам се возио лађом, а та лађа је била — ваздушна.

ПИТАЊА ОДОБОРИ

Где се налази река Кама?
Шта су морски кринови?
Кад је Енглеска добила Канаду?

ОДГОВОР:

КАМА је највећа лева притока Волге у коју се уливају ниже Казана. Због своје плодности једна је од најважнијих река у СССР. Величина њеног базена достиже површину Француске а сама прима

много притока од којих су око 70 пловне. На њеним обалама налази се 60 већих и мањих насеља. Постоји још једна река Кама, у Новосибирској области РСФСР, која је десна притока Оме.

МОРСКИ КРИНОВИ су животиње које живе по великим морским дубинама и махом су причвршћене помоћу дугачке чланковите дршке за дно. Средњи део морских кринова има облик чашице, а из њега се шире гранате ручице, на због тога те животиње личе на биљку. Неке од њих када остаре одвоје се од своје дршке и ухвате се помоћу ручица за алгу. Једна врста морског крина — коматула (коматус значи длакав) слободно плива и прелива се у изванредно светлим бојама.

ЕНГЛЕСКА је Канаду одузела од Француске на основу уговора о миру од 1763 године. Енглеска је одузела од Шпаније Флориду, која је, такође, ушла у рат против ње, на је тако Северна Америка од Атлантског Океана до реке Мисисипи, осим Нју Орлеанса, припала Енглеској.

БАТКА О ЦАРУ САЛТАНУ!

